

# Toelichting Overeenkomst

Maatwerkvoorzieningen  
maatschappelijke ondersteuning

Versienummer: 1.1 | Datum: 29-11-2024

## Wijzigingsbeheer

| Datum                 | Versie | Bewerker    | Wijzigingen                                                                                                                                                                              |
|-----------------------|--------|-------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| November 1.1<br>2024  |        | Ketenbureau | Doorvoeren grammaticale wijzigingen en tekstconformiteit metverschillen CSJ, wijziging n.a.v. jurisprudentie inzake geschillenbeslechting en nieuw Model Algemene Inkoopvoorwaarden VNG. |
| September 1.0<br>2024 |        | Ketenbureau | Definitieve versie                                                                                                                                                                       |

## Inhoudsopgave

|                                                                                                                                        |           |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>Inleiding.....</b>                                                                                                                  | <b>4</b>  |
| <b>Overeenkomst .....</b>                                                                                                              | <b>5</b>  |
| <i>Partijen .....</i>                                                                                                                  | <i>5</i>  |
| <b>1 Deel 1: Bepalingen die gelden tussen de gemeente en alle aanbieders waarmee de gemeente een overeenkomst sluit .....</b>          | <b>6</b>  |
| <i>Artikel 1.1: Voorwerp van de overeenkomst .....</i>                                                                                 | <i>6</i>  |
| <i>Artikel 1.2: Hiërarchische volgorde documenten.....</i>                                                                             | <i>6</i>  |
| <i>Artikel 1.3: Looptijd .....</i>                                                                                                     | <i>7</i>  |
| <i>[Optioneel:] Artikel 1.4: Herzieningsclausule .....</i>                                                                             | <i>7</i>  |
| <i>[Optioneel:] Artikel 1.5: Bestedingsruimte .....</i>                                                                                | <i>8</i>  |
| <i>[Optioneel:] Artikel 1.6: Opzegging bij onvoldoende inzet.....</i>                                                                  | <i>11</i> |
| <i>[Optioneel:] Artikel 1.7: 18-/18+ .....</i>                                                                                         | <i>12</i> |
| <i>[Optioneel:] Artikel 1.8: Bibob-onderzoek.....</i>                                                                                  | <i>13</i> |
| <i>[Optioneel:] Artikel 1.n [vul in] .....</i>                                                                                         | <i>14</i> |
| <b>2 Deel 2: Bepalingen die gelden tussen de gemeente en een individuele aanbieder waarmee de gemeente een overeenkomst sluit.....</b> | <b>15</b> |
| <i>[Optioneel:] Artikel 2.n [vul in] .....</i>                                                                                         | <i>15</i> |
| <b>3 Deel 3: Generieke bepalingen .....</b>                                                                                            | <b>16</b> |
| <i>Hoofdstuk 1: Levering van maatschappelijke ondersteuning.....</i>                                                                   | <i>16</i> |
| <i>Artikel 3.2: Indexering.....</i>                                                                                                    | <i>18</i> |
| <i>Artikel 3.3: Marketing.....</i>                                                                                                     | <i>19</i> |
| <i>Artikel 3.4: Continuïteit van maatschappelijke ondersteuning.....</i>                                                               | <i>19</i> |
| <i>Artikel 3.6: Cliëntenstop door aanbieder .....</i>                                                                                  | <i>22</i> |
| <i>Artikel 3.7: Weigering en beëindiging van maatschappelijke ondersteuning .....</i>                                                  | <i>22</i> |
| <i>Artikel 3.8: Wijziging ondersteuningsbehoefte .....</i>                                                                             | <i>23</i> |
| <i>Artikel 3.9: Hoofd- en onderaanneming.....</i>                                                                                      | <i>24</i> |
| <b>2 Hoofdstuk 2: Informatievoorziening, overleg en uitwisseling gegevens .....</b>                                                    | <b>26</b> |
| <i>Artikel 3.10: Informatievoorziening aan de gemeente .....</i>                                                                       | <i>26</i> |
| <b>3 Hoofdstuk 3: iWmo.....</b>                                                                                                        | <b>28</b> |
| <i>Artikel 3.11: iWmo.....</i>                                                                                                         | <i>28</i> |

|          |                                                                                                   |           |
|----------|---------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>4</b> | <b>Hoofdstuk 4: Declaratie en betaling.....</b>                                                   | <b>29</b> |
|          | <i>Artikel 3.12: Onverschuldigde betaling.....</i>                                                | <i>29</i> |
|          | <i>Artikel 3.13: Declaratie en betaling van de geleverde maatschappelijke ondersteuning .....</i> | <i>29</i> |
|          | <i>Artikel 3.14: Uitgangspunten voor betaling.....</i>                                            | <i>30</i> |
| <b>5</b> | <b>Hoofdstuk 5: Fraude en integriteit.....</b>                                                    | <b>31</b> |
|          | <i>Artikel 3.15: UBO (Ultimate Beneficial Owner) .....</i>                                        | <i>31</i> |
|          | <i>Artikel 3.16: Toezicht en handhaving.....</i>                                                  | <i>32</i> |
|          | <i>Artikel 3.17: Integriteit.....</i>                                                             | <i>34</i> |
|          | <i>Artikel 3.18: Bevindingen toezichthouders.....</i>                                             | <i>34</i> |
| <b>6</b> | <b>Hoofdstuk 6: Niet-nakoming, opzegging en ontbinding .....</b>                                  | <b>36</b> |
|          | <i>Artikel 3.19: Niet-nakoming, opzegging en ontbinding .....</i>                                 | <i>36</i> |
| <b>7</b> | <b>Hoofdstuk 7: Slotbepalingen.....</b>                                                           | <b>37</b> |
|          | <i>Artikel 3.20: Overdracht van rechten en fusie.....</i>                                         | <i>37</i> |
|          | <i>Artikel 3.21: Financiële verantwoordelijkheid .....</i>                                        | <i>38</i> |
|          | <i>Artikel 3.23: Geschillenregeling.....</i>                                                      | <i>39</i> |
|          | <i>Artikel 3.24: Ongeldige overeenkomst.....</i>                                                  | <i>40</i> |
|          | <i>Artikel 3.25: Nietigheid .....</i>                                                             | <i>41</i> |
|          | <i>Artikel 3.26: Algemene inkoopvoorwaarden.....</i>                                              | <i>41</i> |
|          | <i>Artikel 3.27: Betekenis na beëindiging.....</i>                                                | <i>42</i> |
|          | <i>Artikel 3.28: Aansprakelijkheid.....</i>                                                       | <i>42</i> |
|          | <i>Artikel 3.29: Wijzigen van omstandigheden.....</i>                                             | <i>43</i> |
|          | <i>Artikel 3.30: Wijziging van de contractstandaard .....</i>                                     | <i>43</i> |

## Inleiding

De Algemene Ledenvergadering van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) heeft op 29 november 2024 in het kader van administratieve lastenverlichting een contractstandaard vastgesteld voor de inkoop van maatschappelijke ondersteuning. Deze standaard is opgesteld door een begeleidingsgroep van gemeenten en aanbieders, waarop gemeenten en aanbieders landelijk zijn geconsulteerd en die is goedgekeurd door de stuurgroep van het Ketenbureau i-Sociaal Domein met daarin vertegenwoordigers van de VNG, het ministerie van VWS en brancheverenigingen.

Gemeenten committeren zich op de voorgeschreven wijze aan deze contractstandaard bij de inkoop van maatschappelijke ondersteuning.

De contractstandaard bestaat uit:

1. een overeenkomst (deel 1, 2 en 3); en
2. een inkoopdocument.

Dit document bevat een toelichting op de overeenkomst. De toelichting bestaat uit:

1. een beschrijving van de 'ratio' van de bepaling; en
2. een verdere uitwerking van de inhoud van de bepaling.

## Overeenkomst

### Partijen

Partijen vullen hier de gevraagde gegevens in, zodat bekend is wie de overeenkomst met elkaar aangaan.

### Overwegingen

De overwegingen 'kleuren' de overeenkomst en geven richting aan de wijze waarop partijen deze interpreteren. De overwegingen zijn uitvoerig besproken bij de totstandkoming van de contractstandaard. Er is overigens voor gekozen niet alleen overwegingen op te nemen die zien op de uitvoering van de maatschappelijke ondersteuning an sich, maar ook binnen welke maatschappelijke context deze uitvoering gebeurt. Die maatschappelijke context bestaat immers uit uitdagingen en opgaven die gemeenten en aanbieders alleen gezamenlijk kunnen aangaan en oppakken.

### Definities

Voor het opstellen van de contractstandaard kwam het nogal eens voor dat gemeenten definities of begrippen introduceerden in hun inkoop die verschilden van definities in wet- en regelgeving. De Wmo 2015 kent bijvoorbeeld het begrip 'inwoner' niet, maar gaat uit van 'cliënten'. De Wmo 2015 spreekt ook niet van 'zorgaanbieders' (een begrip uit de Wet langdurige zorg), maar van 'aanbieders'. Om de inkoop van maatschappelijke ondersteuning qua begrippenkader te stroomlijnen met wet- en regelgeving die van toepassing is, is ervoor gekozen in de contractstandaard eerst direct naar die wet- en regelgeving te verwijzen. Dit is overigens ook van belang voor de uitvoering, omdat bijvoorbeeld de toegang ook moet werken met dit begrippenkader.

Begrippen die niet in wet- en regelgeving zijn gedefinieerd, maar van belang zijn voor de contractstandaard zijn aanvullend gedefinieerd. Van deze definities moeten partijen dus gebruikmaken bij de inkoop van maatschappelijke ondersteuning.

Resteren tot slot nog begrippen die partijen niet gedefinieerd zien in wet- en regelgeving of de contractstandaard. Is zo'n definitie wel wenselijk, dan kunnen partijen de lijst met definities daarmee aanvullen. Het advies luidt om voor definities eerst altijd te kijken in wet- en regelgeving, daarna in wetenschappelijke literatuur en als daar geen definities zijn te vinden, om dan begrippen te definiëren in één zin met ongeveer tien woorden ('less is more, stick to the core').

# 1 Deel 1: Bepalingen die gelden tussen de gemeente en alle aanbieders waarmee de gemeente een overeenkomst sluit

## Artikel 1.1: Voorwerp van de overeenkomst

### Ratio:

De contractstandaard standaardiseert geen kernbedingen. Dat wil zeggen dat deze de specifieke inspanningen of resultaten (de 'voorziening' of de 'dienst'), de kwaliteitseisen daaraan en de prijsstelling ervan niet standaardiseert. De overeenkomst die partijen sluiten moet niettemin wel een duidelijk kernbeding bevatten. In de standaard is er daarom voor gekozen om aan te sluiten bij de algemene doelstelling van de Wmo 2015 en partijen zelf meer expliciet te laten beschrijven hoe het kernbeding er dan uitziet. Partijen kunnen hier dus expliciet aangeven op welke vormen van maatschappelijke ondersteuning de overeenkomst ziet, welke kwaliteitseisen aan die vormen zijn gesteld en wat de gemeente daarvoor betaalt.

### Inhoud:

Partijen geven hier op hoofdlijnen aan op welke maatschappelijke ondersteuning het contract ziet. Er is voor gekozen algemene categorie nummer 2 van maatschappelijke ondersteuning over te nemen uit [artikel 1.1.1 Wmo 2015](#) (ondersteunen van de zelfredzaamheid en de participatie van personen met een beperking of met chronische psychische of psychosociale problemen, zoveel mogelijk in de eigen leefomgeving). Het contract moet wel verder verduidelijken wat de gemeente dan inkoopt onder de categorie die hier is gekozen door partijen (bijvoorbeeld hulp bij het huishouden, individuele begeleiding, dagbesteding en/of kortdurend verblijf). Dat mag ook met een uitwerking in (een bijlage bij) het inkoopdocument. Het is van groot belang duidelijk te zijn over wát de gemeente nu precies inkoopt, omdat dit een onderdeel is van het kernbeding van de overeenkomst. [Artikel 6:277 BW](#) stelt ook dat verbintenissen bepaalbaar moeten zijn. Wat moeten aanbieders leveren en wat krijgen ze daarvoor betaald? Wat betaalt de gemeente en moet zij daarvoor geleverd krijgen?

## Artikel 1.2: Hiërarchische volgorde documenten

### Ratio:

De in de praktijk gebruikelijke hiërarchie van documenten is aangehouden in de contractstandaard. Er is ruimte gelaten aan partijen om de bijlagen bij de inkoopdocumenten zelf te benoemen en in te vullen, maar niet om deze op een andere plek in de hiërarchie onder te brengen. Sommige gemeenten maken overigens gebruik van zogenaamde 'nadere overeenkomsten' (NOK's) en daarin is in de contractstandaard voorzien. De NOK's staan op plek 2 in de hiërarchie. Gemeenten die geen gebruik maken van NOK's hoeven hier verder niets mee te doen.

Van belang is ook op te merken dat niet alle gemeenten het zogenaamde VNG Model Algemene Inkoopvoorwaarden hanteren. Dat betekent dat aanbieders die voor meer gemeenten werken steeds opnieuw ook die inkoopvoorwaarden moeten controleren. Door standaard op te nemen dat het VNG Model Algemene Inkoopvoorwaarden van toepassing zijn, is dit niet meer nodig. Bovendien hoeft de contractstandaard daardoor ook niet allerlei juridische zaken te regelen, omdat de inkoopvoorwaarden deze dan al regelen. Tot slot zijn deze voorwaarden al getoetst in procedures bij de rechter.

### Inhoud:

De bijlagen maken integraal onderdeel uit van de overeenkomst. In dit artikel is opgenomen hoe deze bijlagen zich tot elkaar verhouden als tussen die bijlagen tegenstrijdigheden bestaan. De overeenkomst staat zelf het hoogste in de hiërarchie. In de Gemeentelijke inkoopdocumenten kunnen bijlagen worden opgenomen, zoals en indien nodig een verwerkersovereenkomst.

### Artikel 1.3: Looptijd

#### *Ratio:*

Er is voor gekozen om alleen de gemeente de mogelijkheid te geven de overeenkomst geheel of gedeeltelijk te verlengen. Dit vanuit haar rol als opdrachtgever. Het is onlogisch haar te dwingen tot een verlenging door aanbieders, omdat alleen op de gemeente een wettelijke taak rust te voorzien in voldoende passende ondersteuning voor haar inwoners. Het aantal opties tot verlenging is wel gemaximeerd. Vanuit aanbestedingsrechtelijk oogpunt gezien is het namelijk discutabel of overeenkomsten voor onbepaalde tijd zijn toegestaan. Dit geldt ook voor toelatingsprocedures waarbij tussentijds aanmelden niet mogelijk is. Omdat bij toelatingsprocedures met tussentijds aanmelden elke potentiële aanbieder een kans krijgt om (weer) een overeenkomst te krijgen met de gemeente, lijkt een looptijd voor onbepaalde tijd hier wel toegestaan.

De contractstandaard bevat overigens verschillende opties voor opzeggingsclausules. Het is aan partijen om op deze plek te kiezen voor één van de drie voorgestelde opties voor een algemene opzeggingsclausule. Optie 1 en 3 zijn daarbij het meest 'horizontaal' (beide partijen hebben dezelfde rechten), optie 2 is 'verticaal' (de gemeente heeft meer rechten dan de aanbieder). Aanbieders niet de mogelijkheid geven om op te zeggen kan in de inkoopprocedure leiden tot minder of geen inschrijvingen/aanmeldingen.

#### *Inhoud:*

Omdat het sluiten van overeenkomsten voor onbepaalde tijd na een Europese aanbestedingsprocedure discutabel is, moeten de initiële looptijd en eventuele opties tot verlenging uitgaan van een redelijke totale looptijd van de overeenkomst. De gemeente moet actief verlengen, dat wil zeggen dat als zij dat niet doet volgens artikel 1.3.3, de overeenkomst eindigt op de afgesproken datum. Let hier op de zogenaamde ontvangsttheorie: het is aan de gemeente om te stellen en bewijzen dat zij verklaart heeft te willen verlengen én dat die verklaring de aanbieder heeft bereikt. Uit overwegingen van redelijkheid is opgenomen dat de gemeente de overeenkomst kan verlengen. Vervolgens moeten partijen een keuze maken: kan gezien het voorwerp van de overeenkomst geen van de partijen opzeggen, kan de gemeente opzeggen of kunnen beide partijen opzeggen.

### [Optioneel:] Artikel 1.4: Herzieningsclausule

#### *Ratio:*

Artikel 1.4 is een optioneel artikel. Partijen die een herzieningsclausule willen opnemen in hun overeenkomst zijn verplicht om dit optionele artikel toe te passen. Hierdoor weten beide partijen steeds waar de herzieningsclausule is te vinden en heeft deze ook steeds dezelfde opbouw. Voor de opbouw van het artikel is aansluiting gezocht bij [artikel 2.163c Aanbestedingswet 2012](#), ook voor overeenkomsten gesloten na een toelatingsprocedure. Bij het opstellen en toepassen van de herzieningsclausule luidt het advies deze altijd te toetsen aan zowel het aanbestedingsrecht als beginselen van behoorlijk bestuur (in het geval van een Europese aanbestedingsprocedure) of alleen aan de beginselen van behoorlijk bestuur (in het geval van een toelatingsprocedure). Een ongeoorloofde herziening van de overeenkomst, ook als deze uit de herzieningsclausule volgt, is onrechtmatig.

#### *Inhoud:*

Als op de overeenkomst de Aanbestedingswet 2012 van toepassing is, dan moet de gemeente de wijzigingen toetsen aan [hoofdstuk 2.5 Aanbestedingswet 2012](#). De mogelijke wijzigingen die partijen opnemen in dit artikel moeten in ieder geval in lijn zijn met het bepaalde in [artikel 2.163c Aanbestedingswet 2012](#). De gemeente moet dan bij het invullen de omvang en de aard van

mogelijke wijzigingen of opties omschrijven, de voorwaarden omschrijven waaronder de gemeente deze kan gebruiken en geen wijzigingen of opties opnemen die de algemene aard van de opdracht kunnen veranderen. Het is niet helemaal duidelijk wat de wetgever bedoelt met de laatste voorwaarde. Een mogelijke invulling hiervan kan zijn: wijzigingen die, als zij bij de inkoop bekend waren, de opdracht interessant hadden gemaakt voor andere potentiële aanbieders.<sup>1</sup> Als gemeenten een wijzigingsclausule willen opnemen, is het dus van belang rekening te houden met dit risico.

Het is in ieder geval noodzakelijk gebruik te maken van dit artikel als de gemeente nog geen bestedingsruimtes gebruikt zoals beschreven artikel 1.5, maar dat mogelijk later wel wil doen. Daarnaast moet de gemeente dit artikel gebruiken om, als zij gebruikmaakt van dit soort bestedingsruimtes, te beschrijven hoe zij bestedingsruimtes tussentijds kan wijzigen.

### **[Optioneel:] Artikel 1.5: Bestedingsruimte**

#### *Ratio:*

In de praktijk komt het voor dat gemeenten per aanbieder (of: voor één of meer aanbieders) bestedingsruimtes vaststellen. Dit zijn ruimtes waarbinnen de aanbieder dan de afgesproken maatschappelijke ondersteuning mag leveren. Met andere woorden: als de ruimte is gevuld (het plafond is bereikt), dan levert de aanbieder aanvullende maatschappelijke ondersteuning in principe voor eigen rekening en risico. De contractstandaard doet geen uitspraak over de wenselijkheid of effectiviteit van bestedingsruimtes. Zij stelt alleen vast dat als partijen gebruik willen maken van dit instrument, zij verplicht zijn dat te doen volgens de in artikel 1.5 vastgestelde regels. In die regels zijn waarborgen ingebouwd voor gemeenten, aanbieders en cliënten. Het gebruik van bestedingsruimtes en ook het bereiken daarvan betekent bovendien niet dat gemeenten op basis van de Wmo 2015 dan geen compensatieplicht meer hebben jegens hun inwoners.

De regels zoals hier opgenomen vertonen grote gelijkenis met het artikel in de contractstandaard jeugd. De bepaling over bestedingsruimtes is daar uitvoerig met gemeenten, aanbieders, VNG, branches en VWS inhoudelijk besproken en tussentijds ook aangepast en aangescherpt. Verschillen in maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp rechtvaardigen echter niet een geheel andere inhoudelijke regeling.

#### *Inhoud:*

##### Artikel 1.5.1

De keuze om al dan niet gebruik te maken van het instrument 'bestedingsruimte' behoort tot de beleidsruimte van gemeenten. Aanbieders mogen binnen die bestedingsruimte leveren. Levering boven de bestedingsruimte betaalt de gemeente alleen in uitzonderlijke gevallen (zie artikel 1.5.7 derde alinea). De bestedingsruimte als bedoeld in dit artikel heeft geen betrekking op de taakgerichte uitvoeringsvariant, maar ziet uitsluitend op de inspanningsgerichte en outputgerichte uitvoeringsvariant<sup>2</sup>.

Verder is van belang dat de gemeente in ieder geval ook gebruikmaakt van artikel 1.4 (herzieningsclausule). Als de gemeente bij een aanbestede overheidsopdracht later nog bestedingsruimtes wil invoeren, dan moet zij dat opnemen in deze herzieningsclausule. De aard van de wijziging is al bekend, namelijk het invoeren van bestedingsruimtes. De omvang dient zij in

---

<sup>1</sup> Council of the European Union, 2011/0438 (COD), 14 juni 2012.

<sup>2</sup> Voor een uitgebreide toelichting zie de [website van het Ketenbureau](#)

artikel 1.4 aan te geven alsook de voorwaarden waaronder zij kan overgaan tot het gebruik van bestedingsruimtes. Voor wat betreft het laatste kan de gemeente verwijzen naar een invulling van de hiervoor genoemde voorwaarden in artikel 1.5.5. Start de gemeente met bestedingsruimtes, dan dient zij in artikel 1.4 in ieder geval op te nemen wat de omvang van wijzigingen van bestedingsruimtes kunnen zijn, bijvoorbeeld in percentages afwijking ten opzichte van de bestedingsruimtes waarmee is gestart. Ook moeten hier nog de voorwaarden zijn beschreven waaronder wijzigingen zijn door te voeren.

#### Artikel 1.5.2

Aanbieders mogen 6 (zes) maanden voorafgaand aan het gebruik van bestedingsruimtes een zienswijze kenbaar maken (zie artikel 1.5.3 sub c). De gemeente moet 3 (drie) maanden voor aanvang van de bestedingsruimte een besluit nemen over die bestedingsruimte (zie artikel 1.5.3 sub d). Daarom is het zaak dat gemeenten hiermee al rekening houden in hun inkoopprocedures, de daarin van toepassing zijnde termijnen en de startdata van overeenkomsten die daaruit voortvloeien. De bestedingsruimte zelf is een afspraak tussen de gemeente en een individuele aanbieder en die nemen partijen daarom op in deel 2 van de overeenkomst.

#### Artikel 1.5.3

Dit artikel benoemt de stappen in het proces, de termijnen die in acht moeten worden genomen en de afspraken met betrekking tot de eventuele verlenging van het gebruik van een bestedingsruimte. Let op dat in het eerste punt het gebruik van het bijvoeglijke “enig” in relatie staat tot sub e). Dit bedoelt aan te geven dat niet “elk” kalenderjaar sprake hoeft te zijn van het gebruik van een bestedingsruimte. Sub b) regelt dat ook tijdens een kalenderjaar de gemeente (alsnog) kan overgaan tot het gebruik van een bestedingsruimte. Verwerven van inzicht in – en het mitigeren van – eventuele financiële risico's voor de aanbieder is geborgd sub c) en sub d). Sub c) voorziet in waarborgen voor een zorgvuldig proces en een tijdige en adequate communicatie tussen partijen. Sub d) voorziet in een termijn betreffende de looptijd en omvang van een bestedingsruimte, zodat de aanbieder zich op de (nieuwe) situatie kan voorbereiden. Sub e) punt benadrukt dat de gemeenten bij verlenging van het gebruik van de bestedingsruimte dezelfde voorwaarden in acht moeten nemen als in een eerder gebruik van een bestedingsruimte het geval is geweest. Dit is van belang om partijen voldoende tijd en gelegenheid te bieden de ervaringen van de voorgaande periode te verbinden met informatie en zienswijzen die betrekking hebben op de afwegingen geregeld in artikel 1.5.4, voor zover deze eveneens van belang zijn voor de aankomende periode.

#### Artikel 1.5.4

Gebruik van een bestedingsruimte wordt jaarlijks geëvalueerd. De gemeente neemt daarbij, binnen de gemeentelijke beleidskaders en de door de gemeenteraad vastgestelde begroting, in onderlinge samenhang, ten minste de in dit artikel genoemde elementen expliciet in overweging.

#### Artikel 1.5.5

Dit artikel voorziet in een overzicht en beschrijving van de onderwerpen die onderdeel zijn van een plan waaruit de gevolgen daarvan blijken voor zover deze voorzienbaar zijn. Enkele punten ter nadere toelichting:

- sub a: administratieve lasten zijn de kosten voor het Nederlandse bedrijfsleven om te voldoen aan informatieverplichtingen die voortvloeien uit regelgeving van de overheid. Het gaat om de

kosten die gemaakt worden voor het verzamelen, bewerken, registreren, bewaren en ter beschikking stellen van informatie;<sup>3</sup>

- sub b: hoeft geen nadere toelichting;
- sub c: cliënten die reeds maatschappelijke ondersteuning ontvangen, blijven deze hulp ontvangen, ook als de maximale bestedingsruimte wordt bereikt en/of overschreden;
- sub d: een wachtlijst is een lijst waarop cliënten worden geregistreerd die op deelname, behandeling of inschrijving wachten; cliënten worden aan de wachtlijst toegevoegd, met vermelding van datum en tijdstip van (eerste) inschrijving;
- sub e: mogelijke oplossingen zijn onderwerp van overleg tussen de gemeente, de aanbieder, de gemeentelijke toegang en/of de cliënt;
- sub f: een specifieke toewijzing is een toewijzing waarbij alleen de productcategorie gevuld is; de productcode is niet ingevuld; de aanbieder mag alle gecontracteerde producten leveren die behoren bij de toegewezen productcategorie; bij een specifieke toewijzing kan een maximaal budget worden meegegeven; de omvang kan niet worden gevuld;<sup>4</sup>
- sub g: er geldt een administratieve procedure bij verwijzing van een cliënt naar de aanbieder die de maximale bestedingsruimte heeft uitgenut; tegelijkertijd geldt dat als de gemeente (toch) een specifieke toewijzing (door een via het landelijk berichtenverkeer verzonden toewijzingsbericht) aan de aanbieder verstrekt, de gemeente de declaratie betaalt voor de binnen deze toewijzing geleverde maatschappelijke ondersteuning, ook als de maximale bestedingsruimte is of wordt bereikt;
- sub h: hoeft geen nadere toelichting;
- sub i: hoeft geen nadere toelichting;
- sub j: partijen maken in de aanbestedingsprocedure glasheldere afspraken over hetgeen wordt verstaan onder spoedhulp;
- sub k: hoeft geen nadere toelichting.

#### Artikel 1.5.6

De 'maatschappelijke ondersteuning zoals overeengekomen' is een uitwerking van artikel 1.1 en de inkoopdocumenten.

#### Artikel 1.5.7

In dit artikel is uitgeschreven dat de gemeente de primair verantwoordelijke partij is voor de bewaking van de bestedingsruimte. Als sprake is van specifieke toewijzingen, dan is de aanbieder hiervoor verantwoordelijk. Dit vereist heldere afspraken over de taakverdeling en tijdige en actieve communicatie tussen partijen. Belangrijke factoren hierin zijn een goed functionerend (landelijk) berichtenverkeer en een actuele administratievoering, naast inzicht in relevante ontwikkelingen en de beschikbaarheid van (eigen) onderbouwde prognoses. Binnen de gestelde termijnen vindt overleg plaats met betrekking tot oorzaken en eventueel mogelijke wijzigingen van een bestedingsruimte.

Bij het wijzigen van de bestedingsruimte is dezelfde zorgvuldigheid vereist als bij het voor de eerste keer toepassen ervan. Mede in verband met de afwegingen genoemd in artikel 1.5.4.

Alle voorgenomen wijzigingen ten aanzien van de bestedingsruimte moeten schriftelijk worden vastgelegd om de rechtmatigheid van de uitgaven te kunnen aantonen. De afwegingen genoemd in artikel 1.5.4 sommen niet limitatief ("ten minste") de eisen/voorwaarden op die aanleiding kunnen zijn tot aanpassingen van het addendum. Verder komt het in de praktijk voor dat aanbieders

---

<sup>3</sup> Regeldruk, Wat en hoe te meten? geraadpleegd op 21 november 2024.

<sup>4</sup> Zorginstituut Nederland, Begrippenlijst, geraadpleegd op 21 november 2024.

(bewust of onbewust) ook na afspraken over, en het instellen van een cliëntstop, nieuwe cliënten aannemen en hen maatschappelijke ondersteuning leveren. Deze leveringen van maatschappelijke ondersteuning zijn voor rekening en risico van de aanbieder.

Het is van belang dat de gemeente, als zij met bestedingsruimtes wil werken, vooraf intern goed organiseert en borgt hoe met meldingen om te gaan. Dit om te kunnen garanderen dat zij binnen de gestelde termijnen kan overleggen en besluiten.

#### Artikel 1.5.8

De gemeente die meerdere vormen van inspanning of output inkoopt bij dezelfde aanbieder in dezelfde overeenkomst, kan per vorm van inspanning of output een bestedingsruimte bepalen. Deze bepaling maakt het voor de aanbieder – na schriftelijke toestemming van de gemeente – mogelijk om tussen deze bestedingsruimtes te substitueren. Een wijziging van de bestedingsruimte voor een inspanning of output is dan niet nodig omdat de aanbieder daarvoor de bestedingsruimte voor een andere inspanning of output mag aanspreken.

#### Artikel 1.5.9

De vaststelling dat een aanbieder zijn bestedingsruimte dreigt uit te nutten met nieuwe of bestaande cliënten en waarbij ophoging van de bestedingsruimte is gewenst (zie artikel 1.5.7), kan gepaard gaan met het verzoek om de toeleiding van cliënten naar de betreffende aanbieder – tijdelijk – stop te zetten. Op dat moment heeft de aanbieder ook geen acceptatieplicht meer. Als de ‘zittende’ cliënten zorgen voor overschrijding van de bestedingsruimte, dan zal de gemeente deze op basis van beginselen van behoorlijk bestuur toch moeten betalen (zie artikel 1.5.5 sub c). Als de gemeente betaalt voor het meerdere geleverde, hoeft dit overigens niet gepaard te gaan met ophoging van de bestedingsruimte. De gemeente handhaaft de bestedingsruimte niet, omdat beginselen van behoorlijk bestuur dan in de weg staan. Om met bestedingsruimtes en cliëntenstops te kunnen werken, is het daarom van belang dat de gemeente de toegang maximaal op orde heeft.

#### Artikel 1.5.10

De gemeente legt de opheffing van een eerder overeengekomen (tijdelijke) cliëntenstop naar de aanbieder schriftelijk vast in een brief aan de aanbieder.

#### **[Optioneel:] Artikel 1.6: Opzegging bij onvoldoende inzet**

##### *Ratio:*

Gemeenten zochten de afgelopen jaren naar instrumenten om een uitdijend zorglandschap qua aanbieders beter te beheersen. Eén van die instrumenten die de praktijk gebruikt, is een bepaling over opzegging bij onvoldoende inzet. Aanbieders die echt niet voldoen aan een bepaalde norm (aantal cliënten, bepaalde omzet, enzovoort) en van weinig meerwaarde zijn voor het zorglandschap, kan de gemeente met deze bepaling verwijderen uit het landschap (of bewegen tot onderaannemerschap). Lid 2 van het artikel zet echter een rem op deze mogelijkheid. Als er een tekort bestaat voor bepaalde ondersteuning, het aanbod uniek is of de klanttevredenheid hoog is (8.5 of hoger te beoordelen op de door de gemeente voorgeschreven wijze), dan kan de gemeente de overeenkomst met de aanbieder die aan de norm voldoet niet opzeggen. Daarmee blijven deze aanbieders gerechtvaardigd onderdeel uitmaken van het landschap.

Dit artikel is overigens optioneel. Alleen als de gemeente dus op deze wijze wil sturen op het zorglandschap, dan is het artikel verplicht.

*Inhoud:*

Artikel 1.6.1

Een veelgehoord signaal bij gemeenten is dat zij veel aanbieders contracteren. Zij ervaren daardoor een 'druk' zorglandschap. Om het zorglandschap dynamisch mee te laten bewegen met hoe de hulpvragen van cliënten zich ontwikkelen, is een gemeentelijke opzegging mogelijk. Het wel of niet kunnen leveren hoeft niet altijd afhankelijk te zijn van de aanbieder zelf, maar kan worden veroorzaakt door de situatie in een desbetreffende gemeente. Hierdoor kunnen situaties ontstaan waarbij de overeenkomst vanuit gemeenten wordt opgezegd terwijl het wel of niet kunnen leveren buiten de invloedssfeer ligt van de aanbieder. Om die reden moeten afspraken worden gemaakt en in de praktijk worden getoetst op basis van een objectiveerbare norm (omzet, aantal cliënten in zorg, et cetera). Als op deze wijze een natuurlijke 'opschoning' van het zorglandschap wordt beoogd, is het wel zaak dat de gemeente de 'deur' ook sluit voor deze aanbieders om zich weer opnieuw aan te melden als de overeenkomst tussentijdse toetreding mogelijk maakt. Anders heeft deze bepaling geen zin. Als gemeenten gebruik willen maken van een norm om tijdens de uitvoering van de overeenkomst te snoeien in het aanbod, dan moet dat op de voorgeschreven wijze.

Artikel 1.6.2

Ook als een aanbieder aan de vooraf vastgestelde norm voor opzegging voldoet, dan nog kan de gemeente – gelet op de belangen van cliënten – het zinvol vinden deze aanbieder voor het zorglandschap te behouden. In dit artikellid is opgenomen onder welke voorwaarden de gemeente in ieder geval geen gebruik maakt van de mogelijkheid tot opzegging genoemd in artikel 1.6.1.

**[Optioneel:] Artikel 1.7: 18-/18+**

*Ratio:*

Dit artikel is een spiegelbepaling van het artikel in de contractstandaard jeugd. De jeugdhulpaanbieder neemt daar – als partijen het artikel toepassen, het is immers optioneel – de verplichting op zich om op tijd overdracht te organiseren naar onder andere aanbieders van maatschappelijke ondersteuning.

*Inhoud:*

Artikel 1.7.1

Het artikel in de contractstandaard maatschappelijke ondersteuning bepaalt dat aanbieders, als zij zien dat een jeugdhulpaanbieder zich niet houdt aan deze bepaling, dit melden bij de gemeente. Op deze wijze kan de gemeente regie blijven houden op de overgang van Jeugdwet naar Wmo 2015 van haar inwoners. Het is dan wel zaak dat de gemeente beide artikelen werkelijk toepast (dus zowel in de contractstandaard jeugd als in de contractstandaard maatschappelijke ondersteuning).

Artikel 1.7.2

Dit artikel bepaalt dat als een jeugdhulpaanbieder eerder (vóór het achttiende levensjaar) al maatschappelijke ondersteuning wil inzetten en de aanbieder daarvoor de voorwaarden moet organiseren, de gemeente daar schriftelijke goedkeuring voor moet geven.

## **[Optioneel:] Artikel 1.8: Bibob-onderzoek**

### *Ratio:*

Gemeenten krijgen steeds meer instrumenten tot hun beschikking om de rechtmatigheid van geleverde ondersteuning te controleren alsook de aanbieders die deze leveren. Bibob-onderzoek is zo'n instrument. Omdat de inzet van Bibob-onderzoek zowel in de inkoop als de uitvoering vraagt om een specifieke uitwerking (grondslagen, activiteiten, bevoegdheden), is dit artikel opgenomen waarin de gemeente die uitwerking kan opnemen. Het is wel zaak dat de gemeente ook in het inkoopdocument de optie voor Bibob-onderzoek dan activeert.

### *Inhoud:*

De Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Wet Bibob) geeft overheidsinstanties (zoals een gemeente) de mogelijkheid om de achtergrond van bedrijven en personen met wie zij zakendoen, te screenen. Het biedt de gemeente de mogelijkheid om te onderzoeken of zij een overeenkomst kunnen sluiten met een aanbieder ('betrokkene' in de terminologie van de Wet Bibob), een reeds gesloten overeenkomst kan ontbinden, of een onderaannemer kan weigeren. Voor aanvullende informatie over de Wet Bibob en de mogelijkheden die deze biedt, verwijst de standaard kortheidshalve naar de Factsheet Landelijk Bureau Bibob – "Veelgestelde vragen over de Wet Bibob en overheidsopdrachten."<sup>5</sup>

Een op deze contractstandaard toegesneden bepaling op basis van het voorbeeld van het Landelijk Bureau Bibob kan er als volgt uitzien:

#### **1.5.1**

*De gemeente wil bij deze overheidsopdracht gebruik kunnen maken van de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (hierna: Wet Bibob).*

#### **1.5.2**

*De Wet Bibob beoogt te voorkomen dat de overheid ongewild criminele activiteiten faciliteert. De gemeente behoudt zich daarom het recht voor potentiële aanbieders te screenen zowel gedurende de aanbestedingsprocedure als tijdens de looptijd van de overeenkomst.*

#### **1.5.3**

*Bij de screening maakt de gemeente gebruik van de (wettelijke) middelen die haar ter beschikking staan. Deze middelen bestaan in ieder geval uit:*

- a. *het door (potentiële) aanbieder(s) laten indienen van een Gedragsverklaring Aanbesteden (GVA);*
- b. *het door (potentiële) aanbieder(s) laten invullen van een Bibob-vragenformulier;*
- c. *het doen van eigen onderzoek in open bronnen (op grond van de Wet Bibob);*
- d. *het doen van eigen onderzoek in gesloten bronnen op grond van de Wet Bibob;*
- e. *het vragen van een Bibob-advies aan het Landelijk Bureau Bibob (LBB).*

---

<sup>5</sup> <https://www.justis.nl/sites/default/files/2023-07/Factsheet%20Wet%20Bibob%20en%20Overheidsopdrachten.pdf>, geraadpleegd 21 november 2024

#### 1.5.4

(Potentiële) aanbieder(s) zijn gehouden hun medewerking aan een screening te verlenen. Indien een (potentiële) aanbieder geen of onvoldoende medewerking verleent aan een screening, is de gemeente gerechtigd de potentiële aanbieder uit te sluiten van deelname aan de aanbestedingsprocedure, dan wel tot wijziging, opschorting of beëindiging van de overeenkomst met de aanbieder(s) voor zover de screening plaatsvindt gedurende de looptijd van de overeenkomst.

#### 1.5.5

De gemeente stelt (potentiële) aanbieder(s) op de hoogte indien zij een Bibob-advies aan het LBB vraagt. Het advies van het LBB geeft de gemeente ondersteuning bij haar eigen inhoudelijke afweging om:

- a. de overheidsopdracht wel of niet aan een potentiële aanbieder te gunnen;
- b. een overeenkomst inzake de overheidsopdracht met aanbieder(s) te ontbinden; of
- c. wel of niet toestemming te verlenen tot inschakeling van een (beoogde) onderaannemer.

#### 1.5.6

Voorgaande artikelen zijn ook van toepassing op de combinanten in een combinatie, hoofdaannemers en (beoogde) onderaannemers zowel in de aanbestedingsprocedure als in de uitvoering van de overeenkomst.

### [Optioneel:] Artikel 1.n [vul in]

De contractstandaard bestaat uit een deel 1, deel 2 en deel 3. Daarvoor is gekozen om zoveel mogelijk aan te sluiten op de wijze waarop zorgkantoren contracteren. Ook zij maken gebruik van verschillende delen. De contractstandaard wijkt wel iets af van de wijze waarop zorgkantoren deze gebruiken:

deel 1 bevat afspraken tussen de gemeente en alle aanbieders (als er één of meer aanbieders zijn);  
deel 2 bevat maatwerkafspraken tussen de gemeente en elke aanbieder afzonderlijk (als er meer aanbieders zijn);  
deel 3 is de daadwerkelijke 'standaard' – deze geldt altijd.

Voorgaande betekent dat partijen deel 1 van de standaard dus kunnen aanvullen met eigen bepalingen die dan gelden voor alle aanbieders die de gemeente contracteert (dat kan er dus ook één zijn). Deze bepalingen mogen aanvullend zijn op deel 3, maar daarmee niet strijdig zijn.

## 2. Deel 2: Bepalingen die gelden tussen de gemeente en een individuele aanbieder waarmee de gemeente een overeenkomst sluit

### [Optioneel:] Artikel 2.n [vul in]

Zie de toelichting bij het voorgaande artikel 1.n. Partijen kunnen deel 2 van de standaard aanvullen met eigen bepalingen die dan gelden voor elke aanbieder afzonderlijk, als de gemeente meer dan één aanbieder contracteert. Het kan zeer wel mogelijk zijn dat met verschillende aanbieders verschillende afspraken zijn gemaakt over bijvoorbeeld pilots of de wijze waarop zij ondersteuning leveren. Dat soort afspraken nemen partijen dan op in specifieke bepalingen in deel 2 van de standaard. Ook voor deze bepalingen geldt overigens dat deze aanvullend mogen zijn op deel 3, maar zij mogen daarmee niet strijdig zijn.

### 3 Deel 3: Generieke bepalingen

Deel 3 van de contractstandaard is een verplicht onderdeel. Partijen mogen niet van deze artikelen afwijken. Zij mogen alleen daar waar dat is aangegeven elementen toevoegen of verwijderen.

#### Hoofdstuk 1: Levering van maatschappelijke ondersteuning

##### Artikel 3.1: Levering van maatschappelijke ondersteuning

*Ratio:*

Dit artikel bevat achtereenvolgens:

- een acceptatieplicht voor de aanbieder;
- een plicht voor de aanbieder om verantwoorde maatschappelijke ondersteuning te leveren;
- een bepaling over wie verantwoordelijk is voor de ondersteuning als er meer aanbieders en mogelijk ook jeugdhulpaanbieders diensten leveren op één woonadres;
- een plicht voor de aanbieder om evidence-based methodieken toe te passen. Als die niet beschikbaar zijn, zijn practice-based technieken voldoende. Als ook die niet beschikbaar zijn, dan rust op de aanbieder de plicht om aan te tonen dat zijn methodieken gelijkwaardig zijn;
- een plicht voor alle partijen om elkaar up-to-date te houden voor wat betreft contactpersonen en -gegevens.

Voor wat betreft de acceptatieplicht voor de aanbieder geldt dat deze niet van toepassing is als partijen een cliëntenstop zijn overeengekomen of als de aanbieder kan aantonen dat hij niet de juiste ondersteuning kan bieden. Bij de inspanningsgerichte en outputgerichte uitvoeringsvariant geldt daarnaast dat de aanbieder ook niet hoeft te leveren als partijen dus gebruikmaken van bestedingsruimtes en deze zijn of worden bereikt.

Voor wat betreft de plicht voor de aanbieder om verantwoorde maatschappelijke ondersteuning te leveren is aansluiting gezocht bij de Wmo 2015 en de gemeentelijke verordening.

Voor wat betreft de bepaling over wie verantwoordelijk is voor de ondersteuning als er meer aanbieders en mogelijk ook jeugdhulpaanbieders diensten leveren op één woonadres, ligt de primaire verantwoordelijkheid bij de gemeente. De gemeente kan echter ook een derde hebben aangewezen om deze verantwoordelijkheid op zich te nemen. In dat geval is het die partij en niet de gemeente op wie de verplichting tot coördinatie rust, zoals beschreven in het artikel.

De plicht voor de aanbieder om evidence-based of practice-based technieken toe te passen of aan te tonen dat methodieken gelijkwaardig zijn, is opgenomen om tegemoet te komen aan het geluid dat de praktijk mogelijk ondersteuning inzet waarvan onduidelijk is of deze zinvol en bruikbaar is. De gemeente krijgt met deze bepaling de mogelijkheid om strakker toe te zien op hoe aanbieders kwalitatief invulling geven aan de ondersteuning die zij leveren. Het is van belang dat de gemeente hier ook aandacht aan besteedt in de gemeentelijke vordering.

*Inhoud:*

Artikel 3.1.1

In het eerste deel van de contractstandaard is vermeld dat de opdrachtgever wordt aangeduid als de gemeente en dat opdrachtnemer wordt aangeduid als de aanbieder. De gemeente sluit overeenkomsten met aanbieders ter uitvoering van de plicht die zij heeft in het kader van artikel 2.3.1 Wmo 2015. Daaruit vloeit voort dat de gemeente dit wenst te vertalen in een acceptatieplicht van de gecontracteerde aanbieder(s). In dit artikel wordt onderscheid gemaakt tussen de uitvoeringsvarianten inspanningsgericht en outputgericht enerzijds en de taakgerichte uitvoeringsvariant anderzijds. Dat onderscheid is van belang omdat bij de eerste twee genoemde varianten in principe sprake is van meerdere gecontracteerde aanbieders naar wie kan worden verwezen en die een toewijzing in de betekenis van een opdracht tot levering kunnen ontvangen van de gemeente. De gemeente maakt bij deze uitvoeringsvarianten een concrete keuze voor levering van de hulp door een bepaalde aanbieder. Uitsluitend als ten aanzien van deze specifieke aanbieder sprake is van een cliëntenstop, het niet kunnen bieden van de juiste hulp of als het budgetplafond is bereikt, kan deze aanbieder de opdracht tot levering weigeren. Bij de taakgerichte variant zijn vooraf met de gecontracteerde aanbieder of het consortium van aanbieders resultaatafspraken gemaakt over de aard en omvang van de populatie, de aard en vormen van te leveren maatschappelijke ondersteuning en het daarvoor beschikbaar gestelde budget. Dit impliceert dat de leveringsopdracht uitsluitend kan worden geweigerd om een inhoudelijke reden, dus het niet in staat zijn de juiste maatschappelijke ondersteuning te leveren.

Artikel 3.1.2

Dit artikel beschrijft de kwalitatieve eisen die worden gesteld aan maatschappelijke ondersteuning aan cliënten waarvoor de gemeente aan de lat staat.<sup>6</sup> Onder verantwoorde maatschappelijke ondersteuning wordt verstaan dat cliënten recht hebben op de best mogelijke ondersteuning, passend bij hun individuele mogelijkheden, omstandigheden en ondersteuningsbehoefte. Daarbij moet zo veel mogelijk rekening worden gehouden met de zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie van de cliënt, de samenhang met andere problematiek, en preventie. Ook wordt de relatie gelegd met de beoogde kwalificaties waaraan de in te zetten medewerkers moeten voldoen zoals vastgelegd in de geschiktheids- en/of producteisen in de gemeentelijke inkoopdocumenten, landelijke standaarden en/of de gemeentelijke verordening. Een en ander wordt toegelicht bij de betreffende onderwerpen in het inkoopdocument.

Artikel 3.1.3

In de situatie dat meerdere aanbieders betrokken zijn bij een samengestelde (vormen, categorieën, producten, diensten) levering van de maatschappelijke ondersteuning, dient er geen misverstand te bestaan over de verantwoordelijkheid ten aanzien van de aansluiting van de samenstellende onderdelen van de hulp. Dit artikel schept daarin duidelijkheid door de gemeente hiervoor verantwoordelijk te stellen, tenzij de gemeente hiervoor een derde (partij) heeft aangewezen. Dit is geen inkoopkeuze, maar een toeleidingskeuze. In de toeleiding is dan bepaald dat meerdere aanbieders nodig zijn bij een casus. De gemeente is verantwoordelijk, tenzij de gemeente hiervoor een derde (partij) heeft aangewezen.

---

<sup>6</sup> Artikel 3.1 Wmo 2015

#### Artikel 3.1.4

De methodieken<sup>7</sup> die aanbieders inzetten hebben, naast kernelementen (zoals het herkennen van veroorzakende omstandigheden en het monitoren van gedrag) een nauwe relatie met effectieve algemeen werkzame factoren, (zoals de kwaliteit van de samenwerking tussen hulpverleners en de cliënt, en overeenstemming over de doelen en de kwaliteit van de uitvoering).

De combinatie van algemeen werkzame factoren en specifiek werkzame factoren bepalen de effectiviteit van een interventie, gedefinieerd als een weldoordachte, systematische aanpak voor preventie en ondersteuning bij specifieke risico's en problemen. Deze bepaling impliceert dat de gemeente reeds beschikt, dan wel in voorkomende gevallen kan beschikken, over de benodigde deskundigheid om de onderbouwing/het bewijs van de aanbieders te kunnen toetsen.

#### Artikel 3.1.5

Voor een effectieve samenwerking en daarvoor benodigde communicatie is het noodzakelijk dat partijen elkaar over en weer weten te vinden en kunnen bereiken. Met name, maar niet uitsluitend, wordt bedoeld op de gegevens zoals opgenomen in de paragraaf "Partijen" van deze contractstandaard en op actuele en juiste gegevens over de aanwezigheid en bereikbaarheid van organisatieonderdelen en functionarissen die relevant zijn voor de samenwerking en communicatie.

### Artikel 3.2: Indexering

#### *Ratio:*

De verplichting om te indexeren vloeit voort uit [artikel 2.6.6 Wmo 2015](#) jo. [artikel 5.4 Uitvoeringsbesluit Wmo 2015](#). De wetgever stelt geen nadere regels over de wijze van indexeren en laat hierin lokale beleidsruimte om de wijze van indexering (exacte hoogte en periodiciteit) te laten bepalen door de gemeenteraad. Er is voor gekozen een open clausule op te nemen omdat de wijze (hoogte, periodisering etc.) van indexering als randvoorwaarde nauw verbonden is aan het kernbeding-prijs. Partijen hebben daarom indexering buiten de reikwijdte van deze standaardisatie gelaten. Voorbeelden hoe indexatie toegepast kan worden, zijn hierna opgenomen onder inhoud.

#### *Inhoud:*

Voor een voorbeeld zoals dat is uitgewerkt in en vastgesteld voor de contractstandaard Jeugd (dat in de contractstandaard Wmo 2015 dus niet van toepassing is!), verwijzen we op deze plaats kortheidshalve naar het overeenkomstige artikel "Indexering" in de gepubliceerde versie van contractstandaard Jeugd.<sup>8</sup>

---

<sup>7</sup> NJI, [Databank effectieve interventies](#), geraadpleegd op 21 november 2024.  
[Movisie, Databank Effectieve sociale interventies](#), geraadpleegd 21 november 2024

<sup>8</sup> [Contractstandaarden Jeugd](#), geraadpleegd 21 november 2024.

### Artikel 3.3: Marketing

#### *Ratio:*

Marktwerving kent naast positieve ook negatieve effecten. Eén van de negatieve effecten die al sinds het begin van de Wmo in 2007 voorkomt, is het actief benaderen van potentiële cliënten door aanbieders. Cliënten moeten uiteraard op de hoogte zijn van het ondersteuningsaanbod van aanbieders, maar het is niet wenselijk dat aanbieders zogenaamde agressieve marketingtechnieken toepassen om cliënten te werven. Dit is de reden dat deze clausule over marketing is opgenomen. De clausule is afgestemd op internationale gedragsregels die gelden voor directe marketing. Er is bovendien een koppeling gemaakt met het inzetten van een persoonsgebonden budget.

#### *Inhoud:*

##### Artikel 3.3.1

Deze bepaling dient om te voorkomen dat een aanbieder bewust (of onbewust), in de contractstandaard als verboden aangemerkte activiteit, bij zijn handelen gebruikmaakt van de goedgelovigheid, gebrek aan kennis of ervaring van cliënten om zijn product- en dienstenaanbod te promoten. Dat betekent dat de aanbieder zich steeds in zijn hoedanigheid als aanbieder kenbaar maakt in zijn uitingen, dat specifiek genoemde kanalen en middelen niet mogen worden ingezet, dat geen diensten worden geleverd waarvoor geen opdracht – al dan niet op grond van wet- en regelgeving – van de cliënt rechtstreeks of via de gemeente is ontvangen, dat persoonlijke informatie van de cliënt nimmer zonder uitdrukkelijke (schriftelijke) toestemming voor marketing wordt ingezet en dat nimmer agressieve of misleidende verkoopmethoden jegens de cliënt worden ingezet.

##### Artikel 3.3.2

Artikel 3.3.1 is eveneens van toepassing bij levering van diensten door een aanbieder aan cliënten op basis van een persoonsgebonden budget. Schending van deze bepaling door de aanbieder levert een tekortkoming in de nakoming op.

### Artikel 3.4: Continuïteit van maatschappelijke ondersteuning

#### *Ratio:*

De aanbieder geeft een garantie af voor de continuïteit van maatschappelijke ondersteuning. Deze garantie is proportioneel, aangezien er voldoende redelijke mogelijkheden in de contractstandaard zijn opgenomen voor de aanbieder om ondersteuning stop te zetten en/of de overeenkomst op te zeggen. Om eventuele problemen met continuïteit voor te zijn, is verder uitgewerkt wat risicovolle situaties zijn. De aanbieder meldt deze aan de gemeente zodat zij samen eventuele problemen met continuïteit – ook of juist gezien de groep cliënten – kunnen voorkomen.

#### *Inhoud:*

##### Artikel 3.4.1

Aanbieders beperken de risico's op discontinuïteit van maatschappelijke ondersteuning in het belang van de cliënten. Wanneer continuïteitsrisico's ontstaan, is het van belang om deze vroegtijdig te signaleren en om ze te beheersen wanneer de ernst ervan toeneemt. Contractpartijen maken daarom afspraken over het beheersen van continuïteitsrisico's, om de continuïteit van zorg hiermee zoveel mogelijk te herstellen voor betrokken cliënten.

Om de mate van urgentie van de continuïteitsrisico's te kunnen duiden, kunnen de zes treden van urgentie uit het model van Kruger<sup>9</sup> als basis worden gebruikt (analoog aan jeugdzorg). Hoe hoger de trede, hoe groter de urgentie en de dreiging voor de continuïteit:

- Trede 1 – generiek: de aanbieder wordt gemonitord op solvabiliteit, rentabiliteit en liquiditeit, waarbij geen risico's worden gezien.
- Trede 2 – risicovol: de solvabiliteit, rentabiliteit en/of liquiditeit van de aanbieder zijn afnemend.
- Trede 3 – zorgelijk: de solvabiliteit van de aanbieder komt onder de 20% en/of de rentabiliteit is circa break-even en/of er bestaat een lichte druk op de liquiditeit.
- Trede 4 – problematisch: de solvabiliteit van de aanbieder komt onder de 10% en/of de rentabiliteit is verlieslatend en/of er ontstaan achterstanden op de liquiditeit.
- Trede 5 – zeer problematisch: de aanbieder heeft een negatief eigen vermogen en/of is al langer dan een jaar verlieslatend en/of heeft een structurele liquiditeitsachterstand.
- Trede 6 – faillissement: de aanbieder dreigt acuut failliet te gaan.

Naast financiële problemen zijn er ook andere oorzaken voor het ontstaan van zorgelijke continuïteitsrisico's (trede 3). In het samenspel tussen opdrachtgever en opdrachtnemer blijkt dat de situatie rond de continuïteit van hulp ook zorgelijk (trede 3) of (zeer) problematisch (treden 4 en 5) kan worden bij bijvoorbeeld het wegvallen van bestuur, het verliezen van (nadere) opdrachten, een daling van instroom of uitstroom (die leidt tot onder- of overproductie), een hoge ongevalideerde productie, het niet verkrijgen van een kwaliteitscertificaat, een significant verschil van mening over tarieven/aanbesteding en het voeren van rechtszaken, grote personele uitdagingen in bezetting door uitstroom of ziekteverzuim, continuïteitsopmerkingen van banken of accountants, zorgen over de kwaliteit van zorg of sluiting van een afdeling of locatie. Aanbieders dienen goed zicht te hebben op de eigen bedrijfsvoering en eventuele risico's op discontinuïteit. Zij hebben de taak dit met hun opdrachtgevers te bespreken.

#### Artikel 3.4.2

In sub a t/m d van onderhavige bepaling zijn – niet-limitatief – indicatoren en omstandigheden opgesomd die aanleiding kunnen zijn tot (een vermoeden van) discontinuïteit in de levering van maatschappelijke ondersteuning. Het betreft de financiële situatie van de aanbieder en/of bestuurlijke factoren, alsmede ten aanzien van de aanbieder opgelegde maatregelen van bestuursrechtelijke (IGJ, gemeente, toezichthouder), tuchtrechtelijke of strafrechtelijke aard.

#### Artikel 3.5: Wachttijden en cliëntenstop door gemeente

##### *Ratio:*

Het is niet altijd mogelijk voor aanbieders om de gevraagde maatschappelijke ondersteuning direct te leveren. Gemeenten zijn niettemin verplicht zorg te dragen voor compensatie voor de beperkingen van cliënten op basis van de Wmo 2015. De contractstandaard legt daarom een norm voor aanvaardbare wachttijden vast, waarbij de aanbieder zich overigens blijft inspannen om wachttijden geheel te voorkomen. Er is gekozen voor een inspanningsverplichting omdat het op dit moment, gezien de personeelsschaarste, niet redelijk is op aanbieders een resultaatsverplichting van toepassing te verklaren.

---

<sup>9</sup> Kruger rapportage, Saneringsmaatregelen {X}autoriteit, 29 oktober 2019, Bevorderen continuïteit jeugdhulp, pag.13 en 14, geraadpleegd 21 november 2024

In de standaard is ervoor gekozen aan te sluiten bij normen vastgesteld in de praktijk – er zijn geen wettelijke normen – de zogenaamde Treeknormen. Er bestaat geen specifieke norm voor maatschappelijke ondersteuning. Zolang die niet bestaan en een aanbieder niet onder een specifieke branche valt genoemd in de Treeknormen, is de norm voor gehandicaptenzorg van toepassing. Partijen kunnen afspreken af te wijken van de Treeknormen, maar zijn dan wel verplicht deze zelf afgesproken normen vast te leggen in deel 2 van de overeenkomst.

De aanbieder heeft daarnaast de plicht om inzicht te geven in zijn wachttijden en wachttijdbeheer, waarbij hij rekening houdt met op gemeentelijk beleid gebaseerde aanvullende afspraken.<sup>10</sup> De aanbieder kan ook alleen door wachttijden een cliëntenstop instellen als de gemeente daar schriftelijk mee instemt.

Is uiteindelijk tóch sprake van een onaanvaardbare wachttijd (die de afgesproken norm overschrijdt), dan gaan aanbieder en gemeente samen voor de cliënt op zoek naar een passend alternatief.

#### *Inhoud:*

##### Artikel 3.5.1

De aanbieder heeft een inspanningsverplichting. Wachttijden worden idealiter getoetst aan een norm en voor zover deze niet beschikbaar zijn voor een branche, wordt in dit lid bepaald dat de Treeknormen gehandicaptenzorg van toepassing zijn. De Treeknorm voor de totale wachttijd is de som van de aanmeld- en behandelwachttijd uitgedrukt in dagen.<sup>11</sup> De normen zijn per branche vastgesteld, waarbij voor de contractstandaard altijd wordt uitgegaan van de laatste versie. De norm voor de gehandicaptenzorg fungeert hierbij als achtervang, tenzij partijen hiervoor een specifieke norm hebben afgesproken. Overschrijding van de toepasselijke norm levert een tekortkoming in de nakoming op, tenzij de aanbieder kan aantonen zich voldoende te hebben ingespannen.

##### Artikel 3.5.2

Van de aanbieder wordt verwacht dat deze actief en proactief informeert over wachttijden en het voeren van beheer daaromtrent in elke fase van het proces. De hier aangeduide wachttijden betreffen wachttijden op het niveau van de aanbieder en betreffen dus niet de wachttijd op het niveau van een individuele cliënt.

##### Artikel 3.5.3

Voor een cliëntenstop, in te stellen door de aanbieder, is voorafgaande, schriftelijke toestemming van de opdrachtgever (gemeente) vereist. Zie ook artikel 3.6.

##### Artikel 3.5.4

Uitgangspunt is de overeenkomst van opdracht. Daarbij neem je als aanbieder een bepaalde opdracht aan. Onder die opdracht valt de acceptatieplicht zoals ook vermeld in artikel 3.1.1, waarin ook is aangegeven wanneer die acceptatieplicht niet geldt. Aannemen van de opdracht houdt in dat de gemeente als opdrachtgever – in beginsel – mag verwachten dat ingeval van wachttijd, de

---

<sup>10</sup> Zie als voorbeeld: Gemeente Amsterdam, [Werkwijze urgentiebeleid Hulp bij huishouden - Sociaal Domein \(amsterdam.nl\)](https://www.amsterdam.nl/ondersteuning/urgentiebeleid), geraadpleegd 21 november 2024

<sup>11</sup> Door veldpartijen opgestelde normen voor maximaal aanvaardbare wachttijden in de zorg (SER, 2009). Staatssecretaris Van Rijn gaf in een Kamerdebat de volgende eenvoudige omschrijving: 'Het zijn afspraken die met de sector zijn gemaakt over redelijke wachttijden.' (Handelingen, 2016, 31839 96)

aanbieder samen met de gemeente en de cliënt zorgt voor het vinden van een aanvaardbaar alternatief. De mate waarin een wachttijd als onaanvaardbaar kan worden aangemerkt, wordt gedefinieerd door de specifieke situatie van de cliënt (ernst, urgentie, tendens), getoetst aan de betreffende norm. De aanbieder is in een dergelijke situatie verplicht om samen met de gemeente mee te werken aan het zoeken naar een alternatieve aanbieder.

#### Artikel 3.5.5

Met dit artikel heeft de gemeente de mogelijkheid direct een cliëntenstop in te stellen en de levering van ondersteuning over te dragen aan een andere aanbieder. Er moet sprake zijn van concrete signalen van fraude of te lage kwaliteit van de ondersteuning. Daarnaast moet de veiligheid van cliënten in het geding zijn.

#### Artikel 3.6: Cliëntenstop door aanbieder

##### *Ratio:*

Dit artikel bevestigt dat de aanbieder een cliëntenstop kan instellen, maar dat hij wel aan bepaalde voorwaarden moet voldoen. Ook is een cliëntenstop alleen mogelijk na schriftelijke toestemming van de gemeente.

##### *Inhoud:*

Aanbieders kunnen diverse overwegingen hebben bij een voornemen tot het instellen van een cliëntenstop. Zo kan de beschikbare personele capaciteit niet toereikend zijn voor het leveren van de hulp, een effect dat kan worden versterkt door bestaande cliënten die langer moeten worden geholpen dan gepland of omdat een situatie complexer is dan voorzien. Ook kan het zijn dat een aanbieder geen bestedingsruimte meer heeft binnen het door de gemeente toegewezen budget. Verder kan een organisatie zelfs in ‘totaal overspannen toestand’ verkeren door een hoge werklust, hoog ziekteverzuim, vertrek van medewerkers en lage tarieven en daardoor niet bij machte zijn de gevraagde inspanning te leveren. Het kan zijn dat voor het vinden en implementeren van passende oplossingen voor de ontstane of te verwachten problematiek meer tijd, capaciteit of middelen nodig zijn dan door de gemeente redelijkerwijs van de aanbieder kan worden gevergd, gelet op de vereisten van een tijdige en passende levering van hulp aan de cliënt. In dat geval is de aanbieder verplicht daarvan 14 (veertien) werkdagen voorafgaand aan de cliëntenstop, met redenen omkleed en voorzien van mogelijke oplossingen – zoals het zoeken naar en aanbieden van eventueel beschikbaar alternatief aanbod – schriftelijk mededeling te doen aan de gemeente conform hierover gemaakte afspraken.

#### Artikel 3.7: Weigering en beëindiging van maatschappelijke ondersteuning

##### *Ratio:*

Dit artikel geeft de mogelijkheid aan de aanbieder om het leveren van ondersteuning aan een cliënt te weigeren of te beëindigen. De aanbieder moet daarbij wel wet- en regelgeving in acht nemen. Met name de gewichtige redenen moeten aanwezig zijn om lopende ondersteuning te beëindigen. Wat gewichtige redenen zijn, is uitgewerkt in rechtspraak. Voor zover die rechtspraak niet van toepassing zou zijn op maatschappelijke ondersteuning, verklaren partijen die van toepassing. Hoewel een opzeggingstermijn van een kalendermaand is opgenomen, is er bij het opstellen van de standaard voor gekozen aanbieders de mogelijkheid te geven deze termijn te verkorten, wederom om gewichtige redenen. Dat overigens de aanbieder verantwoordelijk blijft voor het leveren van ondersteuning, wil niet zeggen dat hij zelf deze ondersteuning moet leveren.

*Inhoud:*

Weigering maatschappelijke ondersteuning is het weigeren van maatschappelijke ondersteuning op inhoudelijke gronden voordat de levering is begonnen. De aanbieder kan maatschappelijke ondersteuning alleen weigeren als sprake is van:

gewichtige redenen op grond waarvan de ondersteuning in redelijkheid niet van de aanbieder kan worden gevraagd (zie hierna bij beëindiging);  
een toewijzing voor de levering van maatschappelijke ondersteuning die de aanbieder heeft gekregen buiten zijn expertisegebied en/of die hij niet met de vereiste kwaliteit kan leveren;  
uitzonderlijke complexiteit van de ondersteuningsvraag, niet passend bij het aanbod van de aanbieder. Aard en mate van uitzonderlijkheid ten aanzien van de complexiteit dient door de aanbieder te worden aangetoond en met ter zake doende, feitelijke argumenten onderbouwd.

Onder beëindiging maatschappelijke ondersteuning wordt verstaan dat de ingezette zorg door aanbieder eenzijdig wordt stopgezet. Dit terwijl de ondersteuningsvraag nog actueel is.

Uitgangspunt is dat voor het beëindigen gewichtige redenen aan de orde zijn.

Voorbeelden van gewichtige redenen zijn:

- ernstige mate van bedreiging of intimidatie die de situatie onwerkbaar maakt omdat de persoonlijke veiligheid of vrijheid van de hulpverlener en/of medecliënten in gevaar is, ontstaan door of vanwege de cliënt en/of de handelwijze van familie van de cliënt;
- een onherstelbaar verstoorde vertrouwensrelatie;
- hygiënische omstandigheden die ernstige gezondheidsrisico's opleveren voor de hulpverlener en/of medecliënten;
- niet nakomen van essentiële verplichtingen of regels, ook niet na herhaaldelijk (schriftelijk) aandringen of waarschuwen door de aanbieder.

Bij de besluitvorming door de aanbieder ter zake zijn in ieder geval relevant:

- de afweging van de belangen van de cliënt ten opzichte van die van andere cliënten;
- de aandoening van de cliënt die mogelijk (mede) het gedrag verklaart.

### **Artikel 3.8: Wijziging ondersteuningsbehoefte**

*Ratio:*

Merkt de aanbieder op dat een cliënt minder, meer of andere ondersteuning nodig heeft, dan overlegt hij met de cliënt. Mocht de cliënt de aanbieder daartoe machtigen, dan vraagt de aanbieder met en namens die cliënt een nieuwe beschikking aan. Dit laat onverlet dat cliënt natuurlijk altijd primair zelf de mogelijkheid heeft een nieuwe beschikking aan te vragen (of een melding te doen). Als gemeenten beleid voeren in het kader van één gezin, één regisseur, één plan, dan is het verstandig de verplichting uit dit artikel te verwerken in dat beleid.

*Inhoud:*

Uit [artikel 2.3.10 Wmo 2015](#) vloeit voort dat het mogelijk moet zijn in te spelen op een gewijzigde hulpbehoefte. Gemeenten hebben altijd en ongeacht de manier van beschikken de mogelijkheid om een maatschappelijke ondersteuningsvoorziening te wijzigen als de omvang of de inhoud van de maatschappelijke ondersteuning verandert.

De gewijzigde behoefte kan ad hoc ontstaan door ontwikkeling bij de cliënt, door gewijzigde omstandigheden in de omgeving, maar kan ook blijken uit tussentijdse evaluaties en daarmee aanleiding zijn om een beschikking of toewijzing aan te passen. Van belang is dat de aanbieder een wijziging in de hulpverlening steeds in nauw overleg met de cliënt op de behoefte afstemt. Dit geldt

voor alle uitvoeringsvarianten. Bij de inspannings- en outputgerichte varianten dient bovendien een daartoe verstrekkend verzoek aan de gemeente te worden gedaan, dit in tegenstelling tot de taakgerichte uitvoeringsvariant waar dit niet aan de orde is vanwege de niet op individueel cliëntenniveau uitgevoerde bekostiging. Deze bepaling legt alleen de eerste formele juridische stap vast in het traject voor herziening van een besluit inzake maatschappelijke ondersteuning en laat – indien van toepassing – de rol van de gemeente als casusregisseur onverlet.

### Artikel 3.9: Hoofd- en onderaanneming<sup>12</sup>

#### Ratio:

In de praktijk komen constructies van hoofd- en onderaannemers vaak voor. Dit is de reden dat de contractstandaard ook bepalingen kent voor deze constructies. De regels moeten vooral waarborgen dat de hoofdaannemer kwalitatieve onderaannemers inzet. Het is van belang dat hoofd- en onderaannemers zelf beoordelen of hun afspraken verder aan alle wet- en regelgeving voldoen, zoals aan mededingingsregels en fiscale regels (btw-verplichtingen). Voorts is aangegeven dat de aanbieder calamiteiten en geweldsincidenten in ieder geval meldt bij de gemeentelijke toezichthouder.

#### Inhoud:

Het Afwegingskader Inkoop Sociaal Domein omschrijft hoofd- en onderaannemerschap als volgt:<sup>13</sup>  
*“Binnen het sociaal domein kan worden gewerkt met hoofd- en onderaannemerschap. Bij hoofd- en onderaannemerschap zet een aanbieder (de hoofdaannemer) een andere aanbieder (de onderaannemer) in voor (onderdelen van) de te leveren hulp of ondersteuning. De hoofdaannemer is eindverantwoordelijk voor de hulp en regelt de (financiële) verantwoording richting de gemeente (de opdrachtgever). Er zijn aanbieders die vrijwillig voor deze constructie kiezen, maar de constructie kan ook een gevolg zijn van een bepaalde wijze van inkopen door de gemeente. In dit laatste geval spreken we van ‘opgelegd’ hoofd- en onderaannemerschap.”*

Cruciale kenmerken van een hoofd- en onderaannemerconstructie zijn:<sup>14</sup>

- de gemeente contracteert één of meer hoofdaannemers;
- een hoofdaannemer is vaak eindverantwoordelijk voor alle (of een groot deel van de) hulp en ondersteuning voor een inwoner;
- de hoofdaannemer verantwoordt de hulp richting de gemeente;
- de hoofdaannemer zet onderaannemers in daar waar hij zelf de capaciteit of het specialisme niet heeft om een inwoner te ondersteunen;
- de hoofdaannemer fungeert als opdrachtgever richting de onderaannemer; de onderaannemer heeft daarmee geen contractuele relatie met de gemeente;
- er wordt geen consortium bedoeld; een consortium is een organisatie die de samenwerking van partijen borgt in een separate rechtspersoon.

NB: bovenstaande tekst sluit – inclusief eventuele discrepanties met in de praktijk gangbare begrippen en definities – aan bij de gepubliceerde handreiking.

#### Artikel 3.9.1

---

<sup>12</sup> Let op fiscale verplichtingen bij hoofd- en onderaannemerschap. Zie de toelichting bij dit artikel. Zie ook de handreiking: Juridische vragen en antwoorden over hoofd- en onderaannemerschap ‘Juridische (on)mogelijkheden rond hoofd- en onderaannemerschap in het sociaal domein’ (<https://i-sociaaldomein.nl/wiki/view/6fc33877-5ba2-4935-9d34-5c08e49d064b/publicaties>)

<sup>13</sup> Ketenbureau, Het afwegingskader hoofd- en onderaannemerschap sociaal domein, geraadpleegd op 21 november 2024

<sup>14</sup> Ketenbureau, Het afwegingskader hoofd- en onderaannemerschap sociaal domein, geraadpleegd op 21 november 2024, pagina 5

Inschakelen van onderaannemers is alleen mogelijk na schriftelijke toestemming van de gemeente. Deze bepaling is opgenomen omdat tijdens de uitvoering kan blijken dat inschakelen van een onderaannemer noodzakelijk is. Deze bepaling ziet dus niet op de inkoopfase, maar op de uitvoering. Daarnaast is opgenomen dat schriftelijke goedkeuring niet nodig is voor het inzetten van zelfstandigen zonder personeel, ook al zijn dat volgens de gebruikte definitie ook onderaannemers.

#### Artikel 3.9.2

De hoofdaannemer blijft verantwoordelijk voor nakoming van verplichtingen uit de overeenkomst. Een onderaannemer hoeft niet aan dezelfde eisen te voldoen als een hoofdaannemer. De hoofdaannemer moet aan alle eisen voldoen, de onderaannemer alleen aan de eisen die de gemeente van toepassing verklaart.

#### Artikel 3.9.3

De hulp die door de onderaannemer wordt geleverd, moet voldoen aan de eisen die hieraan aan de hoofdaannemer zijn gesteld.

#### Artikel 3.9.4

De gemeente heeft de mogelijkheid specifieke afspraken te maken met de hoofdaannemer over de onderaannemer. Deze afspraken worden in een bijlage (addendum) gevoegd bij deel 1 van contractstandaard. Dat is het deel waarin afspraken worden vastgelegd die gelden tussen de gemeente en één aanbieder (of onderaannemer).

#### Artikel 3.9.5

Onderaannemers mogen niet op hun beurt onderaannemers inschakelen. De hoofdaannemer borgt dit door middel van aantoonbare afspraken met zijn onderaannemers. Uitzondering hierop is mogelijk na (schriftelijke) toestemming van de gemeente.

## 2 Hoofdstuk 2: Informatievoorziening, overleg en uitwisseling gegevens

### Artikel 3.10: Informatievoorziening aan de gemeente

#### *Ratio:*

De gemeente wil als opdrachtgever natuurlijk dat de opdrachtnemer zich kan verantwoorden over de geleverde maatschappelijke ondersteuning. De gemeente betaalt immers voor deze levering. Bij het opstellen van de standaard is expliciet gekeken naar informatie die de gemeente ook écht nodig heeft om goed inzicht te krijgen in wat aanbieders doen en hebben gedaan. Daarnaast is opgenomen dat als deze informatie ook beschikbaar is via openbare bronnen of anderszins toegankelijk is voor de gemeente, de aanbieders deze informatie niet zelf hoeven aan te leveren. Uiteraard is ook rekening gehouden met overwegingen op basis van de AVG.

#### *Inhoud:*

##### Artikel 3.10.1

Het college kan taken voortvloeiend uit de Wmo 2015 en wettelijke voorschriften<sup>15</sup> in verband met de opdracht en levering van maatschappelijke ondersteuning alleen goed uitvoeren als het kan beschikken over passende, betrouwbare en actuele informatie over elk van deze taken, de opdracht en levering. Daarbij is het tegelijkertijd van belang ervoor te zorgen dat de aanbieder geen administratieve lasten krijgt opgelegd die vermijdbaar zijn. Met andere woorden: de door het college gevraagde informatie moet betrekking hebben op een als zodanig aanwijsbare wettelijke taak en daaruit voortvloeiende doelbinding, en de hiermee verband houdende opdracht en levering. Daarnaast moet de gevraagde informatie proportioneel (niet meer dan noodzakelijk) zijn en niet op een andere, minder ingrijpende wijze door het college te verkrijgen, bijvoorbeeld bij het CBS of reeds verkregen, bijvoorbeeld via berichtenuitwisseling volgens de actuele versie van de landelijke i-Standaarden.

##### Artikel 3.10.2

Dit artikel spreekt voor zich.

##### Artikel 3.10.3

De gemeente heeft vertrouwen in een aanbieder als deze haar van alle informatie voorziet die zij nodig heeft voor haar oordeel over de zorginstelling, terwijl de aanbieder de gemeente vertrouwt als hij het gevoel heeft eerlijk en rechtvaardig te worden beoordeeld. Vertrouwen fungeert als een substituuut voor gebrek aan informatie. Vertrouwen vraagt daarom van de aanbieder dat hij altijd (gevraagd en ongevraagd, ad hoc en periodiek) kan voorzien in de informatie over de aanbieder zelf en over de kwaliteit van de geleverde maatschappelijke ondersteuning. Handelwijzen op initiatief van de aanbieder:

- Sub a) beschrijft de wijze waarop de aanbieder dient te handelen als een onderzoek van de gemeentelijk toezichthouder heeft plaatsgevonden.
- Sub b) definieert de financiële indicatoren die moeten worden gerapporteerd, aangevuld met informatie over de bedrijfsvoering en de aard, omvang en besteding van eventuele bestemmingsreserves voor zover deze besteding geen betrekking heeft op de compensatie van negatieve exploitatieresultaten. De gemeente en de aanbieder kunnen in voorkomende gevallen, in onderling overleg, een bestemmingsreserve inzetten voor een specifiek doel.

---

<sup>15</sup> Artikel 5.1.1 Wmo 2015

- Sub c) legt de relatie met het te volgen Landelijk accountantsprotocol Jeugdwet en Wmo, dat de wijze beschrijft waarop de financiële productieverantwoording Wmo moet worden ingevuld en aangeleverd, de data en termijnen die daarbij gelden en de voorwaarden waaronder een accountantsverklaring achterwege kan blijven, dan wel dat een dergelijke verklaring vereist is en die betrekking heeft op de geleverde en gedeclareerde maatschappelijke ondersteuning.

#### Artikel 3.10.4

Dit artikel beoogt te regelen dat de gemeente geen informatie met derden deelt behoudens wettelijke verplichtingen.

#### Artikel 3.10.5

Aanbieders zijn op grond van [artikel 3.4 van de Wmo 2015](#) verplicht calamiteiten en geweld bij de gemeentelijk toezichthouder te melden. Ten behoeve van de aanbieders definieert de Wmo 2015 in [artikel 1.1.1 lid 1](#) een calamiteit als: “Een niet-beoogde of onverwachte gebeurtenis die betrekking heeft op de kwaliteit van een voorziening en die tot een ernstig schadelijk gevolg voor of de dood van een cliënt heeft geleid.” Artikel 3.4 Wmo 2015 bepaalt tevens welke gegevens de aanbieder bij een melding moet en mag overleggen.

### 3 Hoofdstuk 3: iWmo

#### Artikel 3.11: iWmo

##### *Ratio:*

Dit artikel spreekt voor zich. Het gebruik van iStandaarden is bij de inspanningsgerichte en outputgerichte uitvoeringsvariant<sup>16</sup> verplicht op basis van [artikel 2.6.7a Wmo 2015](#) jo. [artikel 3j Uitvoeringsregeling Wmo 2015](#). Dit artikel geeft daaraan uitvoering. Als partijen bij de taakgerichte uitvoeringsvariant gebruik willen maken van de i-standaarden, dan kunnen zij daarvoor bepalingen opnemen in deel 1.

##### *Inhoud:*

Artikel 2.6.7a Wmo 2015 jo. artikel 3j Uitvoeringsregeling Wmo 2015 stelt dat het college voor de bekostiging van maatschappelijke ondersteuning gebruik kan maken van de inspanningsgerichte en outputgerichte uitvoeringsvariant<sup>17</sup>. Lid 2 van dat artikel stelt dat áls het college van een van deze uitvoeringsvarianten gebruikmaakt, het gehouden is de iWmo-standaard<sup>18</sup> toe te passen voor de wijze van financiering, de administratieve processen en de gegevensuitwisseling. Het derde lid expliciteert wat de wetgever verstaat onder toepassing van de iWmo, namelijk dat er in ieder geval overeenkomstig de iWmo, elektronisch berichtenverkeer is tussen gemeenten en aanbieders bij het toewijzen, factureren en declareren, en leveren van producten, diensten of resultaten. Hieruit volgt dat het iWmo-berichtenverkeer dus niet verplicht is gesteld bij toepassing van de taakgerichte uitvoeringsvariant.

Deze bepaling is de contractuele uitwerking van artikel 3j Uitvoeringsregeling Wmo 2015. De verplichtingen gelden wederzijds, als de ene partij niet 'levert', kan de andere partij niet 'presteren'. Zowel de aanbieder als de gemeente moeten zich aan de standaarden houden. De standaard omvat onder meer afspraken over processen en gegevens die moeten voldoen aan regels die weer zijn onderverdeeld in uitgangspunten, bedrijfsregels, invulinstructies, condities, technische regels en constraints<sup>19</sup>. Voor een passende uitvoering van de contractuele afspraken is adequate communicatie, informatie- en (elektronische) gegevensuitwisseling vereist tussen de deelnemende partijen. Naast de softwareleveranciers die aan beide zijden van de keten een belangrijke rol vervullen, vereist dit van gemeenten en aanbieders de nodige aandacht op verschillende niveaus en deskundige inzet van inhoudelijke, functionele en technische expertise. Per uitvoeringsvariant is een standaard administratieprotocol beschikbaar dat helpt bij een passende implementatie van de afspraken en een soepele werking van het berichtenverkeer tussen gemeenten en aanbieders.

---

<sup>16</sup> Zorginstituut Nederland, [Handreiking uitvoeringsvarianten iWmo en iJw](#), geraadpleegd op 21 november 2024

<sup>17</sup> Zorginstituut Nederland, [Handreiking uitvoeringsvarianten iWmo en iJw](#), geraadpleegd op 21 november 2024

<sup>18</sup> Zorginstituut Nederland, [iStandaarden](#), geraadpleegd op 21 november 2024

<sup>19</sup> Zorginstituut Nederland, [Begrippenlijst](#), geraadpleegd op 21 november 2024

## 4 Hoofdstuk 4: Declaratie en betaling

### Artikel 3.12: Onverschuldigde betaling

#### Ratio:

Dit artikel is een uitwerking van [artikel 6:203 BW](#). Als de gemeente ten onrechte heeft betaald, dan kan zij hetgeen onterecht is betaald, terugvorderen.

#### Inhoud:

Als (bijvoorbeeld) geld wordt overgeboekt naar een verkeerd rekeningnummer of een declaratie per abuis twee keer wordt betaald, dan kan dit bedrag teruggevorderd worden door een beroep te doen op een onverschuldigde betaling<sup>20</sup>. Voor een onverschuldigde betaling geldt een verjaringstermijn van 5 (vijf) jaar die begint te lopen op het moment dat de schuldeiser (de gemeente) weet dat er een onverschuldigde betaling heeft plaatsgevonden en deze weet wie de betaling heeft ontvangen. De vordering verloopt in ieder geval 20 (twintig) jaar na de onverschuldigde betaling (absolute verjaringstermijn)<sup>21</sup>. Deze bepaling is een aanvulling op het Model [Algemene inkoopvoorwaarden van de VNG](#).

### Artikel 3.13: Declaratie en betaling van de geleverde maatschappelijke ondersteuning

#### Ratio:

Om werkprocessen tussen gemeenten en aanbieders te stroomlijnen, ook in het gebruik van het berichtenverkeer zoals verplicht voorgeschreven in artikel 3.11, verplichten partijen zich in de door het Ketenbureau i-Sociaal Domein vastgestelde standaard administratieprotocollen toe te passen.

#### Inhoud:

Een declaratie is een verantwoordingsdocument waarin een geleverde dienst of geleverd product wordt weergegeven.<sup>22</sup> Het landelijk berichtenverkeer ondersteunt uitsluitend de uitwisseling van declaratieberichten op basis waarvan gemeenten hun betalingen aan aanbieders (dienen te) verrichten. Voor de inspanningsgerichte en outputgerichte uitvoeringsvariant zijn [standaard administratieprotocollen](#) (SAP) vastgesteld waarin de iJw-standaard ook voor het declareren is uitgewerkt in een op de uitvoeringspraktijk gerichte instructie. Dit is gedaan ten behoeve van de administratieve verwerking en de vertaling van de contractuele afspraken naar de inrichting van de applicaties, processen, gegevens, het berichtenverkeer, waaronder de geldende termijnen en de van toepassing zijnde overige voorschriften zoals toegelicht bij artikel 3.11 van de contractstandaard. De declaratieprocessen zijn beschreven in de paragrafen 2.5 van de standaard administratieprotocollen inspanningsgericht en outputgericht. Bij de taakgerichte uitvoeringsvariant is geen sprake van declaraties op cliënniveau. De taakgerichte uitvoeringsvariant kent drie implementatiewijzen:

- één met gebruik van berichtenverkeer waarbij alleen de Start- en Stopberichten worden gebruikt;
- één met gebruik van berichtenverkeer waarbij het volledige berichtenverkeer wordt gebruikt (uitgezonderd de declaratieberichten); en
- één zonder gebruikmaking van het berichtenverkeer.

---

<sup>20</sup> [Artikel 6:203 Burgerlijk Wetboek](#)

<sup>21</sup> [Artikel 3:307 Burgerlijk Wetboek](#)

<sup>22</sup> Zorginstituut Nederland, [Wat is het verschil tussen een declaratie en een factuur?](#) Geraadpleegd op 21 november 2024

### Artikel 3.14: Uitgangspunten voor betaling

#### *Ratio:*

Afspraken over betaling en wat aanvullend is op wat wettelijk en in de standaard is voorgeschreven, leggen partijen vast in deel 1 en/of 2 van de overeenkomst. Wel staat vast dat de gemeente alleen betaalt voor hetgeen is afgesproken én geleverd.

#### *Inhoud:*

##### Artikel 3.14.1

Dit artikel bepaalt waarop de vergoeding van gemeenten aan aanbieders betrekking heeft. Dat betreft in ieder geval het kernbeding (maatschappelijke ondersteuning, kwaliteitsvereisten en prijs) zoals omschreven in deel 1 (gemeente-alle gecontracteerde aanbieders) van de contractstandaard, maar ook de aanvullende afspraken omschreven in deel 2 (gemeente-individuele aanbieder) inclusief eventuele afspraken die in bijlagen hierover zijn vastgelegd.

##### Artikel 3.14.2

Dit artikel expliciteert dat betaling plaatsvindt van maatschappelijke ondersteuning waarvoor de aanbieder is gecontracteerd (kernbeding) en dat door de aanbieder is verleend (geleverd) aan de cliënt die daarop recht heeft op grond van de daarvoor gestelde wettelijke bepalingen of gemeentelijke regelgeving. Een en ander in overeenstemming met artikel 3.1.1 (levering van maatschappelijke ondersteuning) van deze contractstandaard. De redactie van dit artikel bepaalt dat kosten voor de aanbieder die voortvloeien uit de afspraken in deel 2 en eventuele bijlagen, zijn verdisconteerd in de prijs van de daadwerkelijk aan de cliënt geleverde maatschappelijke ondersteuning.<sup>23</sup>

---

<sup>23</sup> Een en ander valt buiten de reikwijdte van de Handreiking 'Inzicht in Tarieven' en is daaraan derhalve niet strijdig

## 5 Hoofdstuk 5: Fraude en integriteit

### Artikel 3.15: UBO (Ultimate Beneficial Owner)<sup>24</sup>

#### *Ratio:*

Elke ondernemer moet zijn UBO registreren in het UBO-register. Daarmee is controleerbaar aan wie de gemeente uiteindelijk betaalt voor het leveren van de maatschappelijke ondersteuning. Bij het opstellen van de standaard is sprake van een wetsvoorstel dat het mogelijk maakt voor gemeenten om direct het UBO-register te raadplegen. Tot die tijd dienen aanbieders op verzoek van de gemeente hun UBO aan te tonen. Staat overigens een UBO geregistreerd uit een land dat valt onder de wettelijke sanctieregeling, dan betaalt de gemeente de aanbieder niet. Dat geldt ook als de gemeente niet kan vaststellen wie de UBO is. Hiermee willen de opstellers van de standaard voorkomen dat zorggeld een onrechtmatige besteding en bestemming krijgt.

#### *Inhoud:*

Op 27 september 2020 is het UBO-register voor vennootschappen en andere juridische entiteiten in werking getreden. Het UBO-register is onderdeel van het handelsregister.

Bij inschrijving van nieuw opgerichte entiteiten in het handelsregister dienen de uiteindelijk belanghebbenden van die entiteiten in het UBO-register te worden ingeschreven.<sup>25</sup>

De volgende informatie moet worden ingeschreven in het UBO-register:

- naam;
- geboortemaand, geboortjaar;
- woonstaat en nationaliteit;
- aard en omvang van het gehouden economisch belang (dit ziet enkel op aandelen, stemrechten of eigendomsbelang, in bandbreedtes van 25%);
- geboortedag, geboorteplaats, geboorteland en woonadres;
- BSN/ buitenlands fiscaal identificatienummer (TIN);
- afschriften van documenten op grond waarvan de voormelde persoonsgegevens zijn geverifieerd (bijv. kopie paspoort);
- afschriften van documenten waaruit de aard en omvang van het door de UBO gehouden economisch belang blijken.<sup>26</sup>
- Het UBO-register is van belang om fraude met zorggelden te voorkomen. Het register maakt zichtbaar wie de uiteindelijke ontvanger is van de winsten van een onderneming.

#### Artikel 3.15.1

Deze bepaling sluit aanbieders met een UBO die voorkomt op een sanctielijst, uit van de levering van maatschappelijke ondersteuning<sup>27</sup> en legt de verantwoordelijkheid voor de registratie in het handelsregister primair bij de aanbieder. Het Handelsregisterbesluit 2008 kent geen uitzondering voor aanbieders. De Sanctiewet 1977 is van toepassing op eenieder. De [Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme](#) (Wwft) is niet relevant voor deze bepaling. Let wel, de aanbieder registreert zelf de UBO in het handelsregister.

De opdrachtgever wordt daarom geadviseerd zich actief op te stellen voor wat betreft de controle op de naleving van de UBO-registratie en de sanctielijstvermeldingen.

---

<sup>24</sup> Artikel 10a Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme

<sup>25</sup> Kamer van Koophandel, [over het UBO-register](#), geraadpleegd op 21 november 2024

<sup>26</sup> [Handelsregisterbesluit 2008](#), artikel 35b lid 2, geraadpleegd op 21 november 2024

<sup>27</sup> Voorbeelden van sanctielijsten, [Sanctielijst](#), geraadpleegd op 21 november 2024

#### Artikel 3.15.2

Een belangrijk gevolg voor een aanbieder met een UBO die voorkomt op een sanctielijst is dat de opdrachtgever geen betalingen verricht, ook niet als de betaling betrekking heeft op reeds geleverde maatschappelijke ondersteuning. Verder legt – onverlet het uitgangspunt dat gemeenten dit register in beginsel zelf (kunnen) raadplegen – dit tweede lid de verplichting aan de aanbieder op om na een eerste verzoek daartoe, de gegevens van een UBO aan de gemeente te verstrekken. Zie ook de toelichting bij het voorgaande lid van deze bepaling: de Sanctiewet 1977 is van toepassing op eenieder. De Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) is niet relevant voor deze bepaling.

#### Artikel 3.15.3

Deze bepaling legt aan de aanbieder de verplichting op gegevens betreffende UBO's aan de gemeente te verstrekken, omdat anders geen betalingen worden gedaan. Ook worden geen betalingen gedaan aan aanbieders die een (geregistreerde) UBO hebben die tevens voorkomt op een van de sanctielijsten. De inschatting is dat de administratieve lasten van deze bepaling beperkt zijn, omdat de aanbieders altijd hun UBO moeten registreren. Het UBO-register is bedoeld ter voorkoming van misbruik van het financiële stelsel, zoals fraude, witwassen en financieren van terroristische activiteiten. Zie ook de toelichting bij voorgaande leden van deze bepaling: de Sanctiewet 1977 is van toepassing op eenieder. De Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) is niet relevant voor deze bepaling.

#### Artikel 3.15.4

Mocht om welke reden ook, de gemeente niet (kunnen) beschikken over de vereiste informatie met betrekking tot de UBO('s) van de aanbieder, dan schort de gemeente betalingen voor eventueel reeds geleverde maatschappelijke ondersteuning op tot deze over alle vereiste en benodigde informatie beschikt. De aanleververplichting en bewijslast rust op de aanbieder. De inschatting is dat de administratieve lasten van deze bepaling beperkt zijn, omdat aanbieders altijd hun UBO moeten registreren.

### Artikel 3.16: Toezicht en handhaving

Ratio:

Dit artikel is een uitwerking van [hoofdstuk 6 Wmo 2015](#) dat gaat over toezicht. De gemeente ziet zowel toe op de rechtmatigheid als op de kwaliteit van de maatschappelijke ondersteuning. Dat laat overigens onverlet dat de gemeente bevoegdheden en dergelijke uiteindelijk bij verordening moet regelen. De bepaling is afkomstig van VNG Naleving dat bij het schrijven van de standaard ziet op professionalisering van gemeentelijk toezicht.

*Inhoud:*

#### Artikel 3.16.1

Op basis van de Wmo 2015, artikel 6.1, wijst het college personen aan die toezicht houden op de naleving van het bij of krachtens de Wmo 2015 bepaalde. In tegenstelling tot de Jeugdwet waar de gemeente alleen bevoegd is tot onderzoek naar de rechtmatigheid (materiële controle, fraudeonderzoek), is binnen de Wmo 2015 de gemeente ook bevoegd tot onderzoek naar de kwaliteit. Dit artikel bevestigt deze wettelijke bevoegdheid. Het is aan de gemeente om lokaal vast te leggen hoe de toezichthouder zijn taak moet vervullen. De gemeentelijke toezichthouder is ook bevoegd tot het verrichten van fraudeonderzoek. Fraudeonderzoek is gedefinieerd als een onderzoek waarbij de toezichthouder nagaat of degene die bij de gemeente een bedrag voor

(geleverde) maatschappelijke ondersteuning in rekening brengt, valsheid in geschrifte, bedrog, benadeling van rechthebbenden of verduistering pleegt of tracht te plegen ten nadele van de gemeente, met het doel een betaling of ander voordeel te verkrijgen waarop hij geen recht heeft of kan hebben.<sup>28</sup>

De omstandigheden en voorwaarden waaronder, de reikwijdte en diepgang van de onderzoeken, de wijze waarop en door wie de onderzoeken worden uitgevoerd, de eisen aan de uitvoerende functionarissen en/of beroepsbeoefenaren en met wie welke gegevens mogen worden gedeeld, is uitgewerkt in een handreiking Wmo-toezicht.<sup>29</sup>

#### Artikel 3.16.2

Als de gemeente misbruik of fraude door de aanbieder constateert<sup>30, 31</sup> dan mag de cliënt daarvan geen nadeel ondervinden. De levering van de maatschappelijke ondersteuning aan de cliënt moet daarom ongestoord worden voortgezet. Echter, het recht op vergoeding door de gemeente komt te vervallen voor dat deel van de levering waarop de fraude betrekking heeft. De betaling is, zo lang sprake is van deze situatie, door of namens de aanbieder niet rechtens afdwingbaar.

#### Artikel 3.16.3

De aanname is dat de gemeentelijk toezichthouder op grond van Titel 5.2 Algemene wet bestuursrecht, fraude kan vaststellen. De gemeentelijk toezichthouder dient bij verordening te zijn aangewezen.<sup>32</sup>

Gemeenten (openbare colleges en ambtenaren) die bij de uitvoering van hun taken kennis krijgen van een misdrijf<sup>33</sup> waarbij sprake is van een inbreuk op of onrechtmatig gebruik van een regeling waarvoor de gemeente verantwoordelijk is of waarvan de zorg voor de naleving aan hen is opgedragen, zijn verplicht daarvan onmiddellijk melding te doen aan de officier van justitie of aan een van zijn hulpofficieren. De stukken die op de zaak betrekking hebben, moeten daarbij worden overhandigd.<sup>34</sup>

Het Informatie Knooppunt Zorgfraude (IKZ) is een samenwerkingsverband van negen partners die gezamenlijk fraude in de zorg bestrijden. Het IKZ onderzoekt en deelt meldingen over zorgfraude en signaleert trends en ontwikkelingen om fraude beter en effectiever op te sporen en af te handelen. Gemeenten kunnen hun meldingen doen door het indienen van een formulier dat is te verkrijgen bij VNG Naleving.<sup>35</sup>

---

<sup>28</sup> Wij hebben in de formele documenten alleen kunnen terugvinden dat de gemeente onderzoek doet naar fraude. Wij hebben geen bevoegdheden gevonden om ook werkelijk fraude vast te stellen (als in besluitvorming). Onze aanname is dat de gemeentelijke toezichthouder op basis van Titel 5.2 Awb fraude kan vaststellen. Zie ook het vierde lid van deze bepaling.

<sup>29</sup> VNG, Handreiking voor gemeenten, inrichting van het Wmo-toezicht, geraadpleegd op 21 november 2024.

<sup>30</sup> Indien voorschriften tevens strafrechtelijk kunnen worden gehandhaafd, zullen naast toezichthoudende ambtenaren ook opsporingsambtenaren de overtreding kunnen vaststellen. Deze ambtenaren moeten, indien zij een strafbaar feit constateren, in plaats van een rapport een ambtsedig proces-verbaal opmaken (art. 152 Wetboek van Strafvordering).

<sup>31</sup> Onze aanname is dat de gemeentelijk toezichthouder op basis van Titel 5.2 Awb-fraude kan vaststellen.

<sup>32</sup> VNG, Eisen aan legitimatiebewijs toezichthouder Wmo, geraadpleegd op 21 november 2024.

<sup>33</sup> De gemeente stelt geen misdrijf vast, maar kan wel signalen krijgen dat sprake is van een misdrijf. De gemeentelijk toezichthouder kan hier ook kennis van nemen. In deze gevallen kan de gemeente het OM informeren. Het is zelfs een wettelijke verplichting (162 Sv).

<sup>34</sup> Artikel 162 lid 1 aanhef jo. sub c. Wetboek van Strafvordering

<sup>35</sup> <https://www.ikz.nl/onderwerpen/melden-van-zorgfraude>, geraadpleegd 21 november 2024.

### **Artikel 3.17: Integriteit**

#### *Ratio:*

Een aanbieder dient integer te handelen. Het leveren van goede ondersteuning staat centraal in zijn bedrijfsvoering. De gemeente ziet toe op goed bestuur.

#### *Inhoud:*

De aanbieder streeft naar een vanzelfsprekende soberheid. Dit betekent dat de aanbieder een bijdrage levert aan het betaalbaar houden van de maatschappelijke ondersteuning. Aanbieders mogen winst maken met het oog op de continuïteit van de ondersteuning en innovaties. De gemeente kan bij verordening en in deel 1 en/of deel 2 van de overeenkomst voorwaarden verbinden aan winsten om te voorkomen dat de gemeente excessieve vergoedingen verstrekt voor geleverde ondersteuning. De voorwaarden kunnen gelden voor zowel hoofd- als onderaannemers. Het is gezien voorgaande bijvoorbeeld niet acceptabel dat aanbieders excessieve bedrijfsresultaten (winsten/rendementen) realiseren, excessieve kosten berekenen en excessieve dividenden voor eigenaren/aandeelhouders en/of opbrengsten voor directie/bestuurders realiseren.

Integriteit heeft alles te maken met goed bestuur. Integer handelen houdt in dat de aanbieder transparant is, aanspreekbaar is en verantwoording aflegt. Transparante (financiële) bedrijfsvoering en het opstellen en openbaar maken van de jaarverantwoording maakt daar onderdeel van uit.

Een integere bedrijfsvoering van aanbieders uit zich in de volgende gedragsverwachtingen. Een aanbieder:

- houdt zich aan wet- en regelgeving;
- handelt niet frauduleus;
- is eerlijk en vertelt geen onwaarheden;
- houdt geen informatie achter;
- handelt in het belang van de organisatie of de samenleving volgens de gangbare normen en waarden;
- houdt zich aan gedragsregels van de beroepsgroep/branche;
- maakt geen misbruik van bevoegdheden of positie;
- respecteert vertrouwelijkheid;
- houdt zich aan zijn woord/toezeggingen;
- is consistent in gedrag;
- onthoudt zich van ongepaste relaties en heeft aandacht voor het voorkomen van belangenverstrengeling;
- laat het belang van de doelgroep waarvoor de organisatie functioneert leidend zijn;
- toont aan voldoende oog voor maatschappelijke belangen te hebben;
- neemt besluiten op basis van een integere afweging van belangen van goede zorg, interne betrokkenen en het publieke belang.

### **Artikel 3.18: Bevindingen toezichthouders**

#### *Ratio:*

Bevindingen van toezichthoudende organen kunnen risico's blootleggen met betrekking tot kwaliteit en rechtmatigheid van de geleverde maatschappelijke ondersteuning en de aanbieder die deze levert. Deze bevindingen kunnen daarom aanleiding zijn voor nader onderzoek of op zichzelf grond zijn voor opzegging en/of ontbinding van de overeenkomst.

*Inhoud:*

De aanbieder is gehouden aan diverse wet- en regelgeving die zowel direct als indirect gerelateerd is aan de ondersteuning. De taakuitvoering door toezichthoudende en inspecterende organen, waaronder, maar niet beperkt tot onderzoeken, controles en inspecties, en de bevindingen en oordelen die hieruit vloeien, kan betrekking hebben op directe of indirecte aspecten van de ondersteuning die de aanbieder levert. Daarom zijn deze van belang voor de gemeente. De gemeente kan daarom bevindingen en oordelen van toezichthoudende en inspecterende organen op grond van dit artikel betrekken op de uitvoering van de overeenkomst.

## 6 Hoofdstuk 6: Niet-nakoming, opzegging en ontbinding

### **Artikel 3.19: Niet-nakoming, opzegging en ontbinding**

#### *Ratio:*

Aangezien het BW maar ook het VNG Model Algemene Inkoopvoorwaarden – die van toepassing zijn verklaard op de standaard – al veel regelen over niet-nakoming, opzegging en ontbinding, zijn de bepalingen in hoofdstuk 6 vooral aanvullend van aard. Zo zijn er specifieke (aanvullende) sancties opgenomen bij niet-nakoming en (aanvullende) gronden voor beëindiging van de overeenkomst. Ook is expliciet gemaakt dat als de overeenkomst tussen partijen eindigt op basis van dit artikel, de aanbieder de plicht kent met andere aanbieders te kijken naar overname van cliënten – waarbij die daarbij natuurlijk ook zelf een rol spelen.

#### *Inhoud:*

##### 3.19.1

De standaard vult hier de mogelijkheden voor de gemeente aan om maatregelen te treffen bij een toerekenbare tekortkoming van de aanbieder. De 5%-regeling is een boetebeding in de zin van het Burgerlijk Wetboek. Het aanpassen van afspraken en toepassen van het boetebeding is alleen tijdelijk mogelijk. Als geen sprake meer is van een tekortkoming, dient de gemeente de afspraken uit de overeenkomst na te komen voor de ondersteuning die de aanbieder (weer) volgens de afspraken levert.

##### 3.19.2

Het kan voorkomen dat de gemeente pas in de uitvoering van de overeenkomst vaststelt dat een aanbieder onjuiste of onvolledige informatie heeft verstrekt in de inkoopprocedure. Aangezien de overeenkomst niet was gesloten als die informatie wel juist en volledig was, merkt de standaard deze situatie aan als een toerekenbare tekortkoming van de aanbieder. De gemeente kan daarna de overeenkomst ontbinden of andere maatregelen treffen.

##### 3.19.3

In artikel 28 van het [VNG Model Algemene Inkoopvoorwaarden](#) (september 2024) is opgenomen onder welke voorwaarden zowel de gemeente als de aanbieder een overeenkomst direct en zonder tussenkomst van een rechter kunnen ontbinden. De standaard voegt daar voor de gemeente nog enkele mogelijkheden aan toe.

##### 3.19.4

Als overmacht te lang duurt voor een van de partijen om afspraken uit de overeenkomst na te komen, dan moet het voor de andere partijen mogelijk zijn te ontbinden. Dit artikel maakt dat mogelijk. Te lang is in dit geval dertig kalenderdagen.

##### 3.19.5

Dit artikel is een verdere uitwerking van [artikel 2.6.5 Wmo 2015](#) waar het de overname van cliënten betreft.

## 7 Hoofdstuk 7: Slotbepalingen

### Artikel 3.20: Overdracht van rechten en fusie

#### *Ratio:*

Als de aanbieder rechten en plichten uit de overeenkomst wil overdragen, dan moet de gemeente daarvoor goedkeuring verlenen. Waar geen goedkeuring voor nodig is, is het vestigen van pandrechten. De reden is dat kredietverstrekkers van aanbieders zekerheden willen stellen en dat dit normaliter gebeurt in de vorm van verpanding. Het is niet redelijk om aan deze gangbare praktijk verdere voorwaarden te verbinden, ook niet omdat deze geen (direct) risico oplevert voor de ondersteuning aan cliënten. Wijzigt de onderneming van de aanbieder qua structuur (door vervreemding of anderszins), dan moet de aanbieder dit minstens bij de gemeente melden, zodat de gemeente kan inschatten wat deze wijziging betekent voor het zorglandschap en de cliënten waarvoor zij verantwoordelijk is. De gemeente kan de rechten en plichten wel overdragen aan derden, zoals andere gemeenten of publiekrechtelijke rechtspersonen, maar alleen onder de voorwaarde dat die derde de overeenkomst op dezelfde manier blijft uitvoeren.

#### *Inhoud:*

##### Artikel 3.20.1

Naar Nederlands recht is een overeenkomst en de daaruit voortvloeiende verbintenissen overdraagbaar met medewerking van de wederpartij (art 3:83 BW jo. [6:159 BW](#)). Spiegelbeeld van de overdracht van de rechten en verplichtingen door de aanbieder is het overnemen van deze rechten en verplichtingen door een of meerdere derde partijen. Dit houdt in deze bepaling in dat de gemeente niet alleen voorafgaande schriftelijke goedkeuring moet geven voor de overdracht op zichzelf, maar ook aan het overnemen van de rechten en verplichtingen uit de overeenkomst aan de beoogde derde partij(en). Pandrechten zijn uitgezonderd omdat de aanbieder anders geen investeringsmiddelen meer kan krijgen bij financiële instellingen. Redenen voor deze bepaling zijn het waarborgen van de verantwoordelijkheid van de gemeente om te zorgen voor de beschikbaarheid van een kwalitatief en kwantitatief toereikend aanbod van maatschappelijke ondersteuning ('inzetten van de aangewezen voorziening') te kunnen garanderen aan de cliënt waartoe de gemeente op grond van de Wmo 2015 verplicht is.<sup>36</sup> Eventuele voorwaarden die de gemeente verbindt aan de overdracht door de aanbieder en/of de overname door een of meerdere derden, dienen om te waarborgen dat de gemeente te allen tijde kan voldoen aan de wettelijke verplichtingen die op grond van de Wmo 2015 op haar rusten. Als sprake is van een (Europese) aanbestedingsprocedure mag de aanbieder niet worden vervangen, anders dan door het uitvoeren van een nieuwe aanbestedingsprocedure. Fusie of overname van de onderneming kan – indien sprake is van een Europese aanbestedingsprocedure – wel een reden zijn om de rechten en verplichtingen over te dragen maar dat moet dan wel vooraf met de gemeente zijn overeengekomen. Overigens kan dit ook nooit zonder toestemming (lees: nagaan of organisatie voldoet aan (oorspronkelijke) geschiktheidseisen conform [Artikel 2.163f lid 2 Aanbestedingswet 2012](#)). Het UEA-formulier en inkoopdocument bieden daarvoor informatie).

---

<sup>36</sup> Artikelen. 1.2.1 en 2.1.1 en 3.1 Wmo 2015.

#### Artikel 3.20.2

Belangrijke redenen voor deze bepaling zijn het waarborgen van de verantwoordelijkheid van de gemeente om zorg te dragen voor de maatschappelijke ondersteuning en de kwaliteit en continuïteit van de voorzieningen. Eventuele voorwaarden die de gemeente verbindt aan de overdracht door de aanbieder en/of de overname door een of meerdere derden, dienen om te waarborgen dat de gemeente te allen tijde kan voldoen aan de wettelijke verplichtingen die op grond van de Wmo 2015 op haar rusten.<sup>37</sup> De informatie die van de aanbieder wordt gevraagd, is noodzakelijk om de mogelijke gevolgen van de vervreemding, de overdracht of de wijziging in de zeggenschap van de onderneming te kunnen vaststellen en om te kunnen bepalen of en op welke wijze de gemeente te allen tijde aan haar wettelijke verplichtingen voortvloeiend uit de Wmo 2015 kan blijven voldoen.

#### Artikel 3.20.3

De gemeente kan rechten en verplichtingen overdragen of deze laten overnemen door een of meerdere derden, tenzij de wet of de aard van een recht zich daartegen verzet. Dit betreft eigendomsrechten, beperkte rechten (hypothek, vruchtgebruik, pandrecht *niet*) en vorderingsrechten. Overige rechten zijn door de gemeente slechts over te dragen als dit door de wet is bepaald. De medewerking door de aanbieder wordt bevorderd met de waarborg te voldoen aan alle verplichtingen uit de overeenkomst.

### Artikel 3.21: Financiële verantwoordelijkheid

#### *Ratio:*

Dit artikel bevat standaardbepalingen over garantstellingen, voorschotten en derdenbeslag.

#### *Inhoud:*

##### Artikel 3.21.1

Dit artikel beoogt te voorkomen dat de aanbieder verplichtingen jegens derden moet nakomen die de levering van maatschappelijke ondersteuning nadelig kunnen beïnvloeden. De juridische term voor garantstelling is borgtocht, zijnde de overeenkomst waarbij de aanbieder van maatschappelijke ondersteuning zich als borg verplicht om de prestatie die een schuldenaar moet verrichten jegens zijn schuldeiser, zelf na te komen als deze schuldenaar dat niet doet.<sup>38</sup> De financiële continuïteit van de aanbieder en daarmee het maatschappelijke ondersteuningsaanbod en de continuïteit van de hulpverlening in uitvoeringen zijn de belangrijke redenen voor de gemeente om zich het recht voor te behouden vooraf toestemming te kunnen verlenen of de toestemming te weigeren.

##### Artikel 3.21.2

Hoofdgeregeld is dat nakoming van een verbintenis direct na het ontstaan kan worden gevorderd en dus opeisbaar is, tenzij er een tijd voor de nakoming is bepaald.<sup>39</sup> Zonder tijdsbepaling kunnen beide partijen de nakoming opschorten. De gemeente wenst met deze bepaling eventuele opschorting van de opeisbaarheid te voorkomen. Dit betekent dat de aanbieder geen mogelijkheid heeft te wachten met terugbetalen van het voorschot tot de gemeente aan een eventuele daarmee samenhangende verplichting heeft voldaan.<sup>40</sup>

---

<sup>37</sup> Artikel 2.1.1 Wmo 2015.

<sup>38</sup> Artikel 7:850 Burgerlijk Wetboek.

<sup>39</sup> Artikel 6:38 Burgerlijk Wetboek.

<sup>40</sup> Artikel 6:52 Burgerlijk Wetboek.

#### Artikel 3.21.3

Derdenbeslag is een verzamelbegrip voor alle beslagen die een deurwaarder bij een derde legt. Overigens staat dit beslag geheel los van een situatie waarin sprake is van faillissement. Juridisch geformuleerd is derdenbeslag het leggen van beslag 'onder' een derde.

Bij derdenbeslag zoals bedoeld in deze bepaling wordt er dus beslag gelegd bij de gemeente die buiten het geschil tussen de aanbieder en diens schuldeiser staat.

De schuldeiser van de aanbieder laat het beslag door een deurwaarder leggen in de veronderstelling dat de aanbieder nu of in de toekomst een vordering heeft op de gemeente, waaruit zijn vordering op de aanbieder kan worden voldaan. Derdenbeslag onder de staat of een openbaar lichaam is geregeld in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.<sup>41</sup>

#### Artikel 3.22: Noodzakelijke aanpassing

##### *Ratio:*

Wetgeving en overheidsbeleid veranderen. De wetgever voert in wetgevingsprocessen een proportionaliteits- en uitvoerbaarheidstoets uit, waaronder ook de toets op de wezenlijke wijziging in contracten. Veranderingen kunnen namelijk van invloed zijn op de (uitvoering van de) overeenkomst. Als dat het geval is, dan wijzigen partijen de overeenkomst voor zover nodig. Als zo'n wijziging echter niet mogelijk is, bijvoorbeeld door het aanbestedingsrecht, dan kunnen partijen de overeenkomst opzeggen zonder dat een gang naar de rechter nodig is. Niet elke verandering in wetgeving en overheidsbeleid leidt dus tot een (recht op) beëindiging van de overeenkomst. Als wijzigen mogelijk is, dan zijn partijen daartoe eerst gehouden.

##### *Inhoud:*

Verandering van wet- of regelgeving die relevant is voor het wederzijds nakomen van verplichtingen uit de overeenkomst kwalificeert als een gegronde reden voor wijziging van de overeenkomst zoals bedoeld in deze bepaling. Niet in de laatste plaats in het belang van de continuïteit van de hulp aan cliënten is het van belang dat de gemeente en de aanbieder tijdig met elkaar in overleg treden. Daarbij kan de situatie ontstaan dat partijen niet tot overeenstemming komen. Omdat de aanleiding voor de noodzakelijke wijziging van de overeenkomst aan geen van beide partijen kwalificeert als toerekenbaar tekortschieten in de uitvoering van de contractuele verplichtingen, is opzegging ter beëindiging van de overeenkomst met in achtneming van een opzegtermijn voor beide partijen mogelijk.

#### Artikel 3.23: Geschillenregeling

##### *Ratio:*

VNG, het ministerie van VWS, het ministerie van Justitie en branches hebben eerder afgesproken om geschillen over de uitvoering van overeenkomsten te versimpelen. Daarvoor is een Geschillencommissie Sociaal Domein in het leven geroepen. Bij geschillen kunnen partijen daarom niet alleen naar de rechter, maar ook naar de geschillencommissie. Als zij geschillen voorleggen aan de geschillencommissie dan voorziet het reglement van deze commissie in een rechtsgang na uitspraak, waarbij de rechter die uitspraak marginaal kan toetsen. De geschillencommissie kan overigens geen declaratoire (en constitutieve) uitspraken doen. Partijen zullen dan niet ontvankelijk zijn bij de geschillencommissie en alsnog hun geschil inhoudelijk moeten voorleggen aan een rechter.

---

<sup>41</sup> Artikel 479 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.

*Inhoud:*

In april 2023 is de nieuwe Geschillencommissie Sociaal Domein opgericht.<sup>42</sup> Deze commissie behandelt geschillen tussen gemeenten en zorgaanbieders, met name op het gebied van inkoop en (de uitvoering van) contracten op het gebied van Jeugd en Wmo. Deze commissie is niet toegankelijk voor burgers. Wanneer er een geschil optreedt in het sociaal domein, wordt van de betrokken partijen verwacht dat zij eerst actief proberen om tot een oplossing te komen. Als deze inspanningen niet tot een oplossing leiden, kunnen zij het geschil voorleggen aan de commissie. Zij kunnen het geschil ook voorleggen aan de rechter.

De Geschillencommissie Sociaal Domein kent twee subcommissies:

- de Geschillencommissie Sociaal Domein: Inkoop Jeugdwet en Wmo;<sup>43</sup>
- de Geschillencommissie Sociaal Domein: Woonplaatsbeginsel en Toegang.<sup>44</sup>

Afhankelijk van de inhoud van het geschil wordt een onderscheid gemaakt tussen beide subcommissies.

De eerste volzin van de bepaling geeft aan dat een stap naar de geschillencommissie een gang naar de rechter niet uitsluit. De reglementen van de geschillencommissie wijzen erop dat vernietiging van het bindend advies van de commissie mogelijk is door het advies binnen 2 (twee) maanden na dagtekening voor vernietiging voor te leggen aan de civiele rechter. Vernietiging van het bindend advies van de commissie kan uitsluitend plaatsvinden door het ter marginale toetsing voor te leggen aan de rechter binnen 2 (twee) maanden na de verzending van de uitspraak aan partijen. Na afloop van de vernietigingstermijn is het bindend advies onaantastbaar geworden.<sup>45 46</sup> De geschillencommissie kan overigens geen declaratoire (en constitutieve) uitspraken doen. Partijen zullen dan niet ontvankelijk zijn bij de geschillencommissie en alsnog hun geschil inhoudelijk moeten voorleggen aan een rechter.

**Artikel 3.24: Ongeldige overeenkomst**

*Ratio:*

In de praktijk komt het weleens voor dat aanbieders een ondertekende overeenkomst terugsturen naar gemeenten, maar dat zij dan in die overeenkomst wijzigingen hebben aangebracht. Dit is op basis van dit artikel niet toegestaan; dergelijke overeenkomsten zijn ongeldig.

---

<sup>42</sup> [Informatiepagina Sociaal Domein - De Geschillencommissie Zorg](#), geraadpleegd op 21 november 2024.

<sup>43</sup> [Sociaal Domein: Inkoop Jeugdwet en Wmo - De Geschillencommissie Zorg](#), geraadpleegd op 21 november 2024.

<sup>44</sup> [Sociaal Domein: Woonplaatsbeginsel en Toegang - De Geschillencommissie Zorg](#), geraadpleegd op 21 november 2024.

<sup>45</sup> [SDIZ-reglement.pdf](#), art. 24, geraadpleegd op 21 november 2024.

<sup>46</sup> [SDWZ-reglement.pdf](#), art. 21, geraadpleegd op 21 november 2024.

*Inhoud:*

Overeenkomsten komen tot stand door een aanbod en de aanvaarding daarvan.<sup>47</sup> Overeenkomsten binden partijen, wat betekent dat overeenkomsten niet eenzijdig kunnen worden aangepast of beëindigd.<sup>48</sup> Doorhalingen en/of mededelingen die door de aanbieder in de overeenkomst worden aangebracht, worden gezien als eenzijdige aanpassingen van de overeenkomst die door de gemeente niet worden geaccepteerd. In de praktijk ontstaat met enige regelmaat 'ruis' in de uitvoering en deze bepaling beschermt partijen tegen onduidelijkheden met betrekking tot de afspraken die zijn gemaakt en ondertekend.

**Artikel 3.25: Nietigheid**

*Ratio:*

Bij de uitvoering van de overeenkomst kan het gebeuren dat partijen een afspraak hebben gemaakt die nietig is of niet rechtsgeldig. Deze bepaling regelt dat alleen die afspraak dan nietig is en niet de hele overeenkomst. Partijen zijn dan verplicht te onderhandelen over een bepaling die zoveel mogelijk aansluit op de nietige bepaling.

*Inhoud:*

Deze bepaling voorziet in een partiële-nietigheidsclausule die dient om te voorkomen dat de overeenkomst als geheel ongeldig wordt verklaard bij de ongeldigheid van één bepaling. Naar Nederlands recht is een volledige vernietiging vanwege één ongeldige bepaling niet snel aan de orde, maar moet er worden bepaald of de nietige bepaling uit de overeenkomst is te verwijderen en te vervangen door een aangepaste bepaling die voldoet aan wet- en regelgeving. De wet spreekt van een "onverbrekelijk verband" tussen een rechtshandeling en een grond van nietigheid.<sup>49</sup>

**Artikel 3.26: Algemene inkoopvoorwaarden**

*Ratio:*

Veel gemeenten hebben eigen inkoopvoorwaarden. Aanbieders die met meer gemeenten contracteren moeten dus steeds opnieuw ook die inkoopvoorwaarden controleren. Deze last vermijden de opstellers van de contractstandaard door het VNG Model Algemene Inkoopvoorwaarden van toepassing te verklaren. Dit betekent dus ook dat gemeenten hun eigen inkoopvoorwaarden niet meer van toepassing kunnen verklaren.

*Inhoud:*

Algemene voorwaarden zijn een of meer bedingen die zijn opgesteld om in een aantal overeenkomsten te worden opgenomen, met uitzondering van bedingen die de kern van de prestaties aangeven, voor zover deze kernbedingen duidelijk en begrijpelijk zijn geformuleerd. De gemeente is als gebruiker de partij die de voorwaarden in de overeenkomst 'gebruikt'. De aanbieder is de wederpartij die door ondertekening de gelding aanvaardt.<sup>50</sup>

---

<sup>47</sup> Artikel 6:217 lid 1 Burgerlijk Wetboek

<sup>48</sup> Artikel 6:213 lid 1 Burgerlijk Wetboek

<sup>49</sup> Artikel 3:41 Burgerlijk Wetboek

<sup>50</sup> Artikel 6:231 Burgerlijk Wetboek

De in deze bepaling genoemde artikelen in het [VNG Model Algemene Inkoopvoorwaarden](#) (september 2024) die niet van toepassing zijn, betreffen:

- artikel 16.1 = staffel aansprakelijkheid
- artikel 20.1 en 20.2 = facturering en betaling
- artikel 21 = leveringen
- artikel 22 = verpakking en transport
- artikel 23 = overdracht van eigendom en risico
- artikel 25.3 = vervanging van personeel

Genoemde artikelen betreffen onderwerpen die gemeenten en aanbieders normaliter niet van toepassing verklaren bij het contracteren van maatschappelijke ondersteuning.

### **Artikel 3.27: Betekenis na beëindiging**

#### *Ratio:*

Soms eindigt een overeenkomst, maar zijn nog niet alle zaken gedaan. Een cliënt zit nog in zorg, een betaling is nog niet verricht. Deze bepaling regelt dat ook bij einde overeenkomst bepalingen uit de overeenkomst nog kunnen gelden voor afhandeling van die overeenkomst.

#### *Inhoud:*

Onder 'materieel van betekenis' verstaat deze bepaling het inhoudelijke recht of de inhoudelijke verplichtingen die ook na afloop van de overeenkomst moeten worden nagekomen. Dit naar analogie van het onderscheid tussen formeel- en materieelrechtelijke regels dat elk rechtsgebied met uitzondering van het staatsrecht kent. Zo zullen bijvoorbeeld verschuldigde betalingen desgewenst moeten worden voldaan en dient de overeengekomen maatschappelijke ondersteuning desgewenst ook na de einddatum van de overeenkomst aan de cliënt te worden verleend.

### **Artikel 3.28: Aansprakelijkheid**

#### *Ratio:*

Ook de gemeente kan een gebeurtenis veroorzaken met schade voor de aanbieder tot gevolg. In deze bepaling is de aansprakelijkheid voor die schade beperkt. De aansprakelijkheid van de aanbieder is geregeld in het Model Algemene inkoopvoorwaarden van de VNG (en door een rechter is deze bepaling als proportioneel aanvaard).

#### *Inhoud:*

Gevolgschade is een specifieke vorm van schade die geen specifieke plek heeft in het Nederlands verbintenissenrecht en wordt ook wel aangemerkt als indirecte vermogensschade (geleden verlies en/of gederfde winst). Het is vaak lastig om vast te stellen wat in een gegeven situatie wordt aangemerkt als rechtstreekse schade en wat wordt aangemerkt als gevolgschade. Dit onderscheid wordt om deze reden niet gemaakt in het . Het VNG Model Algemene Inkoopvoorwaarden sluit aan bij de wettelijke schadevergoedingsregeling (BW) waarbij de vergoeding en de omvang van de schade worden bepaald door criteria van causaal verband en toerekenbaarheid. Nu in deze bepaling wordt gekozen voor een onderscheid tussen directe en gevolgschade, is een passende definitie van gevolgschade noodzakelijk om onzekerheid over de uitleg van deze term te reduceren. In deze bepaling verstaan we onder gevolgschade alle schade die niet direct wordt veroorzaakt door de schadeveroorzakende gebeurtenis.

### Artikel 3.29: Wijzigen van omstandigheden

#### *Ratio:*

Er kunnen zich omstandigheden voordoen die bij het sluiten van de overeenkomst niet voorzien(baar) waren. Partijen zijn daarom verplicht hier melding van te maken aan elkaar. Daarnaast geldt dat de overeenkomst automatisch eindigt voor die delen waarvoor de Wmo 2015 geen betalingsverplichtingen meer kent door wijzigingen in wet- en regelgeving.

#### *Inhoud:*

##### Artikel 3.29.1

Deze bepaling is tegelijkertijd een uitbreiding (naar beide partijen) en nadere invulling (van feiten en omstandigheden) van een van de 'Algemene verplichtingen Contractant' van het VNG Model Algemene Inkoopvoorwaarden.<sup>51</sup> De bepaling heeft als doel de verantwoordelijkheid die rust op de gemeente om blijvend te voldoen aan haar verplichtingen op grond van de Wmo 2015 te ondersteunen. Het nakomen van de verplichtingen door de gemeente jegens de aanbieder én een zorgvuldige uitvoering van de overeenkomst door de aanbieder – beschreven in de kernbedingen in het eerste en tweede deel van deze overeenkomst, naast de randvoorwaarden in het derde deel die medebepalend zijn voor de wijze waarop deze kernbedingen (kunnen) worden nagekomen – vervullen hierin een belangrijke rol. De bepaling somt limitatief 'zodanige ontwikkelingen' op die zeker worden aangemerkt als 'van wezenlijke invloed' en die aldus in aanmerking komen om door de aanbieder aan de gemeente te worden gemeld. Van gemeentewege kan bijvoorbeeld worden gedacht aan wijzigingen in wet- en regelgeving waarmee de gemeente rekening heeft te houden of waaraan de gemeente uitvoering moet geven.

##### Artikel 3.29.2

Een overeenkomst heeft niet alleen de door partijen (de gemeente en aanbieder) overeengekomen rechtsgevolgen, maar ook die welke naar de aard van de overeenkomst, uit de wet, de gewoonte of de eisen van redelijkheid en billijkheid voortvloeien. Dit is vrij vertaald wat het Burgerlijk Wetboek zegt in [boek 6, artikel 248 eerste lid](#).<sup>52</sup> Het tweede lid voegt daaraan toe dat een tussen partijen als gevolg van de overeenkomst geldende regel niet van toepassing is, als die in de gegeven omstandigheden naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar zou zijn. Deze bepaling in de overeenkomst beoogt op voorhand voor partijen duidelijk te maken dat wijzigingen in de wet- en regelgeving waarop een afspraak (bepaling) in de overeenkomst is gebaseerd, direct na inwerkingtreding van de wijziging in de wet- en regelgeving resulteert in de (partiële) nietigheid van de betreffende contractuele bepaling(en) en dat maatschappelijke ondersteuning die tot dat moment op basis daarvan werd vergoed, na de datum van de inwerkingtreding niet meer voor vergoeding in aanmerking komt. Nietigheid treedt altijd in 'van rechtswege', dat wil zeggen automatisch volgend vanuit het recht.

### Artikel 3.30: Wijziging van de contractstandaard

#### *Ratio:*

De Contractstandaard maatschappelijke ondersteuning is niet in beton gegoten. Ook deze is aan verandering onderhevig door wijzigingen in wet- en regelgeving, rechtspraak of verbeteringen uit de praktijk. Dit artikel is een specifieke herzieningsclausule die het mogelijk maakt om direct nieuwe contractstandaarden te implementeren zonder nieuwe aanbestedingsprocedure te hoeven doorlopen. In het algemeen geldt een overgangstermijn van 6 (zes) kalendermaanden, maar als

---

<sup>51</sup> Artikel 4.1 VNG-Model Algemene Inkoopvoorwaarden, geraadpleegd op 29 november 2024.

<sup>52</sup> Artikel 6:248 Burgerlijk Wetboek.

nieuwe wetgeving eerder ingaat, dan verkorten partijen deze termijn tot de ingangsdatum van die nieuwe wetgeving.

*Inhoud:*

Artikel 3.30.1

Een standaard die landelijk geldt en moet worden nageleefd, zoals deze contractstandaard, dient blijvend aan te sluiten bij landelijke ontwikkelingen, afspraken en besluitvorming die daarop van invloed zijn. Denk aan ontwikkelingen in de wijze waarop het Wmo-domein landelijk is georganiseerd, wijzigingen in wet- en regelgeving, doorontwikkeling van de informatiestandaarden, landelijke afspraken en voorwaarden van financieel-administratieve of budgettaire aard en overige omstandigheden zoals opgesomd in het eerste punt van dit artikel. Dit kunnen noodzakelijke aanleidingen zijn de contractstandaard en/of delen daarvan en/of onderdelen daarvan en/of bepalingen daarin te wijzigen, aan te vullen of te laten vervallen.

Artikel 3.30.2

Dit artikel stelt dat de wijzigingen in de contractstandaard in ongewijzigde vorm moeten worden overgenomen voor zover die wijzigingen niet de algemene aard van de opdracht veranderen of dat door een prijsverhoging de oorspronkelijke waarde van de opdracht als geheel met meer dan de helft toeneemt.

Artikel 3.30.3

Partijen hebben een half jaar de tijd om de wijzigingen in hun contracten op basis van de gewijzigde contractstandaard door te voeren. Uitzondering hierop zijn wijzigingen in wet- en regelgeving, die gelet op de aard van de wijzigingen en een eventueel overgangsrecht dat van toepassing is, leidend zijn.

Artikel 3.30.4

De wijziging(en) van/in de contractstandaard kunnen van een zodanige aard zijn dat de aanbieder tot de conclusie komt de overeenkomst niet te kunnen of te willen voortzetten.

De aanbieder kan in dat geval de overeenkomst opzeggen:

- mits de argumenten die hij aanvoert niet berusten op onredelijke gronden;
- hij daarnaast van oordeel is dat het onredelijk is de overeenkomst in gewijzigde vorm voort te zetten;
- partijen geen overeenstemming bereiken over de gevolgen van de overeenkomst; en
- de gemeente niet kan vergen van de aanbieder dat deze de overeenkomst in de beoogde gewijzigde vorm voortzet.

Artikel 3.30.5

De aanbieder en de gemeente hebben bij opzegging geen recht op schadevergoeding. De wijzigingen in de contractstandaard en, als uitvloeisel daarvan de in de overeenkomst tussen partijen over te nemen wijzigingen, staan niet in de weg van eventuele wijzigingen van een overheidsopdracht zonder nieuwe aanbestedingsprocedure als bedoeld in deel 2 van de Aanbestedingswet 2012, gelet op hetgeen is bepaald in [art. 2.163b](#), [2.163d](#), [2.163e](#), [2.163f](#).

### Artikel 3.31: Inbreuk persoonsgegevens

#### *Ratio:*

Deze laatste bepaling ziet op mogelijke plichten uit de AVG voor de aanbieder, die ook de gemeente in de overeenkomst met de aanbieder moet regelen.

#### *Inhoud:*

Indien de aanbieder voor een bepaald deel van de uitvoering van de opdracht als verwerker moet worden beschouwd, is een verwerkersovereenkomst (in de zin van artikel 28 AVG) voor dat deel van de opdracht verplicht. Gemeenten kunnen daarbij bijvoorbeeld gebruikmaken van de [model verwerkersovereenkomst](#) van de VNG. Voor zover de aanbieder verwerkingsverantwoordelijke is bij de uitvoering van de opdracht zijn de bepalingen in het tweede lid toegevoegd. Ook in die gevallen is het voor gemeenten van belang om tijdig te worden geïnformeerd.